

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Jurgita RAZMAITĖ

VALSTYBINĖS ŠVIETIMO STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO
AUKŠTAJAME MOKSLE PROBLEMOS

Magistro darbas

Šiauliai, 2009

Santrauka

Jurgita Razmaitė

Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo aukštajame moksle problemos.

Magistro darbas

Šio magistrinio darbo tikslas - nustatyti, kokias įgyvendinimo problemas akademinė bendruomenė išvelgia. Valstybinė švietimo strategija priimta 2003 m. liepos 4 d. Seime, kurioje numatyta įgyvendinimo kryptių sistema. Atkreipiamas dėmesys į kokybišką išsilavinimą, valdymo kultūrą ir galimybes mokytis visą gyvenimą. Išskiriamos penkios Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo kryptys: valdymas, infrastruktūra, parama, turinys ir personalas. Empirinis tyrimas parodo, kad svarbiausi Valstybinėje švietimo strategijos siekių kontekste yra aukštojo mokslo finansavimas, mokymo modernizavimas, dabartinis studentų krūvis, priklausantis nuo informacinių technologijų diegimo, kurios palengvintų studentų mokymosi kokybę. Nuo 2009 m. įvedamas studentų krepšelis (valstybės lėšos), kuris visiškai padengs studentų studijų išlaidų didesniąją dalį. Švietimo įstaigos turi padėti asmenims įgyti tokią kvalifikaciją, kuri tenkintų šių dienų poreikius, atitiktų šiuolaikines technologijas.

Summary

Jurgita Razmaitė

The realization problems of state higher education strategy

Master of science work

The main aim of this work is to determine what problems of realization the academic community perceives. The system of realization trends was projected in the state education strategy enacted on the 4th of July in 2003 by Parliament. It is paid attention to the calibre, the management culture and the opportunity to learn all the life. There are five the realization trends of state education strategy: the management, the infrastructure, the support, the content and the personnel. The analysis of the research shows that the finance of higher education, the modernization of teaching, the present learning load of students which belongs to the implementation of information technology are the main trends of state education strategy. The finances of a state will be introduced in 2009 which will offset the best part expenses of students learning. The educational institution should have to help persons to gain the qualification which should meet the requirements of these days and satisfy modern technology.

TURINYS

ĮVADAS	4
1. VALSTYBINĖS ŠVIETIMO STRATEGIJOS KONTENT ANALIZĖ	9
1.1. Strategijos samprata.....	9
1.2. Valstybinė švietimo strategija	12
1.2.1. Valstybinės švietimo strategijos tikslai ir paskirtis	13
1.2.2. Valstybinės švietimo strategijos siekiai.....	16
1.3. Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo kryptys	17
2. AUKŠTOJO MOKSLO AKTUALIJOS LIETUVOJE.....	23
2.1. Aukštojo mokslo sistemos plėtra.....	23
2.2. Aukštojo mokslo kokybės vertinimas.....	25
2.3. Aukštojo mokslo finansavimas.....	28
3. VALSTYBINĖS ŠVIETIMO STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PROBLEMOS AUKŠTAJAME MOKSLE	32
3.1. Empirinio tyrimo bazė	32
3.1.1. Duomenų rinkimo ir apdorojimo metodai	32
3.1.2. Tyrimo imtis	34
3.2. Tyrimo analizė ir interpretacija	35
3.2.1. Demografinių duomenų apibendrinimas	35
3.2.2. Valstybinės švietimo strategijos paaiškinimo kokybinė analizė	38
3.2.3. Decentralizacijos suvokimas akademinėje bendruomenėje	40
3.2.4. Valdymo tobulinimo analizė	42
3.2.5. Infrastruktūros tobulinimo analizė.....	46
3.2.6. Paramos tobulinimo analizė	51
3.2.7. Turinio tobulinimo analizė	54
3.2.8. Personalo tobulinimo analizė	58
IŠVADOS	62
INFORMACIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	63
PRIEDAI	66

IVADAS

Kas yra strategija? Iš graikų kalbos išvertus, tai reiškia bet kokios veiklos planą, to plano kūrimą ir vykdymą (Tarptautinių žodžių žodynas, 2005). 2002 metais Lietuvoje buvo priimta Valstybės ilgalaikės raidos strategija, kurioje švietimas turi aukščiausią prioritetą.

Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programa parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimą Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų“ .

Remiantis Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatomis, jos paskirtis – suteikti pagrindą Lietuvos švietimo vizijos įgyvendinimui.

Šiose nuostatose minima, kad švietimas turi būti plėtojamas atsižvelgiant į Lietuvos visuomenei tenkančius naujus iššūkius ir atsiveriančias naujas galimybes: demokratijos ir rinkos ūkio plėtrą, globalizaciją, informacijos gausą, sparčią kaitą, visuomenės išsiskaidymą. Švietimas turi padėti asmeniui ir visuomenei atsakyti į šiuos iššūkius ir pasinaudoti naujomis galimybėmis. Tam būtini esminiai Lietuvos švietimo sistemos pokyčiai, kurie padėtų didinti švietimo sistemos efektyvumą, išplėsti švietimo prieinamumą, sukurti sąlygas tęstiniam, visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi, užtikrinti europinius standartus ir šiuolaikinės Lietuvos visuomenės poreikius atitinkančią švietimo kokybę.

Atsižvelgiant į visuomenei tenkančius dabarties iššūkius ir Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje apibrėžtus žinių visuomenės, saugios visuomenės ir konkurencingos ekonomikos prioritetus, švietimui tenka ši misija:

1) padėti asmeniui suvokti šiuolaikinį pasaulį, įgyti kultūrinę bei socialinę kompetenciją ir būti savarankišku, veikliu, atsakingu žmogumi, norinčiu ir gebančiu nuolat mokytis bei kurti savo ir bendruomenės gyvenimą;

2) padėti asmeniui įgyti profesinę kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinę technologiją, kultūros bei asmeninių gebėjimų lygį, ir sudaryti sąlygas mokytis visą gyvenimą – nuolat tenkinti pažinimo poreikius, siekti naujų kompetencijų ir kvalifikacijų, reikalingų jo profesinei karjerai ir gyvenimo įprasminimui;

3) užtikrinti darnią, žiniomis grįstą krašto ūkio, aplinkos ir kultūros plėtrą, vidinį ir tarptautinį ūkio konkurencingumą, nacionalinį saugumą ir demokratinės valstybės raidą ir taip stiprinti visuomenės kūrybines galias;

4) laiduoti tautos ir krašto kultūros tęstinumą, nuolatinį kūrimą, tapatybės išsaugojimą, puoselėti šios kultūros atvirumą ir dialogiškumą.

Temos aktualumas

Aukštasis mokslas yra aukščiausia Lietuvos nuosekliojo švietimo sistemos grandis. Pagrindinis aukštųjų mokyklų uždavinys – suteikti studentams aukštąjį išsilavinimą, mokslinius bendrosios ir profesinės kultūros pagrindus, įgalinančius kūrybiškai, profesionaliai dirbti įvairiose ūkinės ir kultūrinės veiklos srityse. Jos rengia studentus profesinei veiklai, reikalaujančiai mokslinių metodų ir žinių taikymo arba aukšto meninio meistriškumo. Svarbus aukštųjų mokyklų uždavinys – sudaryti sąlygas asmenims, jau turintiems aukštąjį išsilavinimą, tobulintis, pakeisti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują, tenkinti dvasinius poreikius, tiesiogiai nesusijusius su profesine veikla. Lietuvoje veikia valstybinės ir nevalstybinės, universitetinės ir neuniversitetinės aukštosios mokyklos.

Aukštojo mokslo sistemoje įgyvendinamas studijų ir mokslo ar kitos kūrybinės veiklos vienovės principas, pedagoginis darbas tikslingai derinamas su mokslininkų rengimu, mokslinė tiriamąją ar meninę veiklą. Turėdamos įstatymų apibrėžtą autonomiją, aukštosios mokyklos vadovaujasi atvirumo principu, numatančiu naujų mokslo ir meno idėjų, metodų kūrimą, perėmimą ir plėtotę, reagavimą į visuomenės poreikius, studijų, programų atnaujinimą, laisvą keitimąsi studentais ir profesoriais su kitomis aukštosiomis mokyklomis, dalyvavimą tarptautinėse bendradarbiavimo programose.

Problema. Įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją aukštajame moksle problemos yra žinomos, bet būtina atlikti tyrimą ir išsiaiškinti kaip strategijos įgyvendinimo eigą suvokia akademinė bendruomenė, kaip vertina esamą padėtį, įgyvendinimo lygį, pateiktų poreikių ir pokyčių galimybes.

Darbo objektas - Valstybinė švietimo strategija aukštajame moksle

Darbo tikslas - nustatyti, kokias Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo problemas išvelgia akademinė bendruomenė.

Uždaviniai:

1. Remiantis teorine mokslinės literatūros analize, atskleisti Valstybinės švietimo strategijos tikslus, nuostatas, atskleisti aukštojo mokslo padėtį šiuolaikinės visuomenės požiūriu.

2. Operacionalizavus valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo blokus, sukurti ir pateikti anketas respondentų apklausai bei ją atlikti.
3. Pasitelkus empirinį tyrimą, nustatyti Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo lygį, problemas aukštajame moksle.
4. Remiantis apklausoje dalyvavusių dėstytojų nuomone, atskleisti svarbiausius, Valstybinės švietimo strategijos sėkmę lemiančių veiksnių būklės ir poreikio, struktūrinius komponentus.
5. Apdorojus tyrimo duomenis, suformuluoti išvadas.

Tyrimo metodai:

1. **Duomenų rinkimo metodai:** anoniminė universitetų ir kolegijų dėstytojų anketinė apklausa.
2. **Duomenų apdorojimo metodai:**
 - Mokslinės literatūros analizė.
 - Turinio kokybinė (kontent) analizė.
 - Anketinės apklausos kiekybinis metodas

Hipotezė: tikėtina, kad akademinė visuomenė suvokia Valstybinę švietimo strategiją, išvelgia esančias problemas ir numato strategijos sėkmės faktorius, poreikius ir struktūrinius komponentus.

Tyrimų bazė:

Metodologija. Siekiant išsiaiškinti Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo aukštajame moksle problemas, buvo pasirinktas anketavimo metodas. Šis metodas pasirinktas todėl, kad respondantai, nerobojami laiko, galėtų atsakyti į du atvirus klausimus ir įvertintų teiginius, atitinkamais balais. Siekiant gauti tikslingesnę informaciją, anketa pildyta raštu. Anketa – anoniminė. Respondentas apie save pateikia minimalius duomenis, t. y. lytis, amžius, pedagoginis darbo stažas ir išsilavinimas. Ši anoniminė anketa skirta aukštųjų universitetinių ir neuniversitetinių mokyklų dėstytojams.

Metodika.

- 1. Tiriamieji.** Anoniminė anketa buvo platinama Žemaitijos kolegijoje, Panevėžio kolegijoje, Klaipėdos kolegijoje, Šiaulių kolegijoje, Klaipėdos universitete, Šiaulių universitete, Kauno medicinos universitete ir Vilniaus pedagoginiam universitete. Iš viso tyrime dalyvavo 400 respondentų.
- 2. Instrumentarijus.** Anoniminė anketa sudaryta iš trijų dalių: įvado, atvirų klausimų ir teiginių, kurie buvo pasirinkti pagal penkias tyrimo kryptis: valdymo tobulinimas, infrastruktūros tobulinimas, paramos tobulinimas, turinio tobulinimas, personalo rengimo tobulinimas.
- 3. Metodai.** Tyrime naudojami kiekybiniai ir kokybiniai metodai. Pirmiausiai apskaičiuojami po anketų pildymo atgal sugrįžusių anketų procentai. Taip pat anketų pildymo užbaigtumas, išreiškiamas procentine išraiška, bei pateikiamas statistiškai neapdorotų anketų skaičius.
- 4. Strategija.** Anoniminė respondentų apklausa vyko atsitiktiniu būdu, tikslingai pasirenkant aukštąją mokyklą. Paaiškinus anketos užpildymo taisykles, respondentams išplatintos anketos. Gauti anketinės apklausos duomenys buvo koduojami ir apdorojami su Statistinių duomenų apdorojimo programa (SPSS). Kiekvienas klausimas pateikiamas su atsakymais. Taip sudaryta pirmoji anketos dalis. Antroje anketos dalyje pateikiami du atviri klausimai su trumpais sąvokų paaiškinimais, siekiant išsiaiškinti bendrą respondentų supratimą apie temos aktualumą. Trečioje dalyje pateikiami 24 teiginiai. Prašoma šiuos teiginius įvertinti atitinkamai: 1- labai blogai, 2- blogai, 3 – vidutiniškai, 4- gerai, 5- labai gerai.

Diagramų pateikimui naudojama Microsoft Office Excel programa.

Darbo struktūra:

Darbas susideda iš įvado, trijų skyrių su poskyriais, išvadų ir rekomendacijų, informacijos šaltinių bei priedų.

Pirmajame skyriuje nagrinėjama strategijos samprata teoriniu aspektu. Pateikiamas Valstybinės švietimo strategijos apibrėžimas, analizuojami strategijos tikslai, paskirtis ir siekiai, naudojant LR nutarimą „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuotatų“, Lietuvos švietimo koncepciją, Lietuvos švietimo plėtotės strategines nuostatas 2003 -2012 metais, Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimą Lietuvoje ir kiti dokumentai bei informacijos šaltiniai susieti su tema. Trečiame šio skyriaus poskyryje pateikiamos Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo kryptys.

Antrame skyriuje nagrinėjama Valstybinė švietimo strategija aukštajame moksle teoriniu požiūriu. Pateikiama informacija apie aukštojo mokslo sistemos plėtrą, aukštojo mokslo kokybę bei finansavimą.

Trečiasis darbo skyrius informuoja apie atliktą empirinį tyrimą tarp universiteto ir kolegijų dėstytojų. Anoniminės nuomonės sisteminamos ir analizuojamos pagal Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo kryptis. Gauti rezultatai apdorojami SPSS programiniu paketu ir pateikiami grafiškai.

Informacijų šaltiniai pateikti abėcėlės tvarka. Temos nagrinėjimui naudojami įvairių autorių straipsniai, dėstytojų konspektai, elektroniniai dokumentai.

1. VALSTYBINĖS ŠVIETIMO STRATEGIJOS KONTENT ANALIZĖ

1.1. Strategijos samprata

Žodį „strategija“ graikai jau nuo senų laikų naudojo savo kalboje. Tarptautinių žodžių žodynas (2005) teigia, jog *strategia* yra graikiškas žodis, reiškiantis vadovavimą, bendrąją kovos arba kitokios veiklos planą, jo kūrimą ir vykdymą.

Pirmasis šiuolaikinis mokslinis strategijos apibrėžimas pateiktas A. D. Chandler. Pasak jo, strategija apima tris pagrindinius elementus: tikslus (ilgalaikius), organizacijos veiklos kryptį ir reikiamus tikslo pasiekimui resursus. (Targamadžė, 2001)

Kas yra strategija? Strategijos sampratą šiuolaikiniai mokslininkai apibūdina įvairiai:

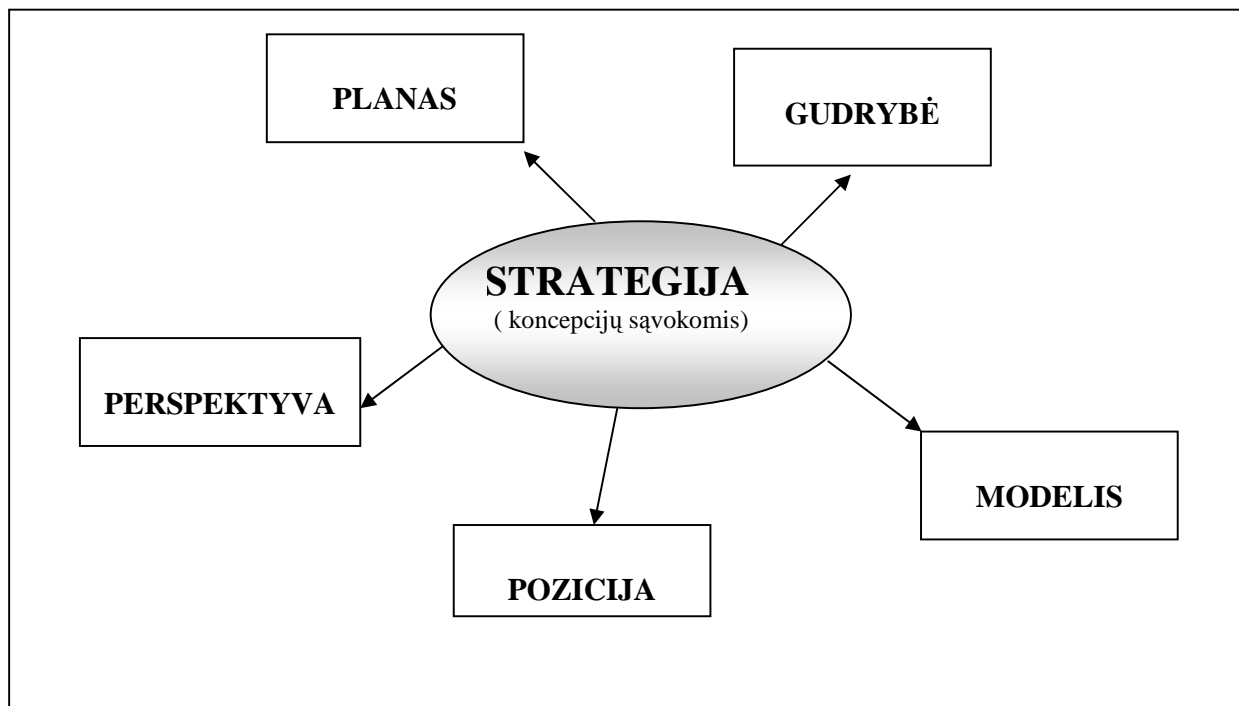
„Strategija yra svarbiausia organizacijos veiksmų programa, nurodanti ilgalaikių tikslų prioritetus ir išteklius jiems pasiekti“ (Neverauskas, 2001)

„Strategija – tai planas, tam tikras sąmoningų veiksmų, kaip elgtis įvairiose situacijose, vadovas“. (Jucevičius, 1998)

„ Strategija – tai sprendimų visuma, apibrėžianti organizacijos svarbiausius ateities tikslus ir veiksmus bei priemones tiems tikslams pasiekti“. (Vasiliauskas, 2002)

„ Strategija – tai sąmoningai, iš anksto numatytais sprendimų principais grindžiama organizacijos veiklos schema pagrindiniams ilgalaikiams tikslams kryptingai siekti“ (Gaižutis, 2008)

Targamadžė V.(2001) mini, jog Bagdonas E. ir Bagdonienė L. teigia, kad strategija gali būti suprantama kaip koncepcija ir kaip procesas.

1 pav. Strategija koncepcijų sąvokomis pagal H. Mintzberg.

Šaltinis: Targamadžė, 2001

„Strategija gali būti suprantama kaip planas. Kaip planas strategija yra sudaroma prieš veiksmo pradžia ir atsiranda ją aptariant ir turint aiškius tikslus. Strategija gali būti suprantama kaip gudrybė. „, Kitaip tariant, stengiamasi pergudrauti varžovus ar konkurentus“.

(Targamadžė, 2001)

V. Targamadžė (2001) teigia, kad strategija yra suprantama kaip tam tikras veiklos modelis, kaip pozicija, atspindinti organizacijos vietą išorinėje aplinkoje, kaip perspektyva, kuri leidžia suvokti, kaip vadovai supranta juos supančią aplinką, ką mano keisti, kaip jų idėjas palaiko žemesnio rango vadovai ir darbuotojai. Strategija, kaip proceso, samprata apima organizacijos vizijos ir ateities uždavinių apibrėžimą, dabartinės situacijos įvertinimą, strateginių alternatyvų pasirinkimą, veiklos plano parengimą bei jo įgyvendinimą (Targamadžė, 2001). Autorė mini, jog vieni mokslininkai strategiją skirsto pagal rūšis, kiti pagal įvairias teorijas. Knygoje „, Švietimo vadyba“ (Targamadžė, 2001) yra pateikiamos net 8 strategijų rūšys, kurias išskyrė H. Mintzberg ir J. Waters:

1. *Suplanuota strategija* – tai organizacijos vadovų aiškiai nusakyta ir apibrėžta strategija, kuri toliau diegiama griežtai kontroliuojant, kad būtų išvengta netikėtumų iš aplinkos, kuri

suvokiama, kaip kontroliuojama, numatoma ir nusakoma aplinkybė. Tai griežtai numatyta ir sunkiai koreguojama strategija.

2. *Antrepreneriška strategija* – kur visus veiksmus lemia asmeninė antreprenerio vizija, kuri nėra labai ryški, todėl nesunkiai prisitaiko prie pakitusių aplinkos sąlygų ir naujų galimybių. Organizacijos veiksmai taip pat yra asmeniškai šio lyderio kontroliuojami, o veikla paprastai koncentruota sąlyginai saugioje nišoje. Tokia strategija nėra stabili, nors ir turi pakankamai aiškiai išreikštą kryptį.
3. *Ideologizuota strategija* – kur ketinimai griežtai apibrėžti organizacijoje susiformavusias normas ir vertybes, bendrą viziją. Tokia strategija paprastai būna proaktyvi, nukreipta į perspektyvą ir pasižymi pakankamu stabilumu, nors ir nėra konservatyvi.
4. *„Skėčio“ strategija* – tai tokia strategija, kuomet iš anksto apibrėžiamos tam tikros strategijos ribos bei pagrindiniai taikiniai, todėl tokia strategija yra iš dalies numatyta, stabili (tam tikrose ribose), o iš dalies laisva (ribų viduje)
5. *Proceso pobūdžio strategija* - kai vadovas kontroliuoja strategijos kūrimo ir vyksmo procesą – sprendžia, kokios struktūros ir žmonės jį realizuoja, tačiau visa strategijos vykdymo kontrolė patikima kitiems darbuotojams.
6. *Nesusieta strategija* – kai atskirų struktūrinių padalinių vadovai pradeda vykdyti savą, su bendra strategija nesusiejusią veiklą, kuri gali būti net priešingos krypties.
7. *Konsensuso (sutarimo) strategija* – tai detalizuotas, praktikoje retas variantas, kurio esmė yra ta, jog strategija kuriama visuotinai, dalyviams prisiderinant prie kitų narių požiūrių, idėjų, jas išvystant. Tikėtina labai mažoje organizacijoje, veikiančioje lėtai kintančioje aplinkoje, arba priešingai, iškilus rimtai krizei, gresiančiai visiems organizacijos nariams.
8. *Priverstinė strategija* – kuomet aplinkos jėgos, pavyzdžiui, organizacijos savininkai, diktuoja naujas sąlygas arba ji priversta veikti.

Strategija yra galutinių gamybos rezultatų, t. y. tikslo, siekimas. Norint pasiekti užsibrėžtus veiklos tikslus, reikia pasirinkti ir jų siekimo būdus, informacijos šaltinius, laiką (Damašienė , 2002).

Kaip teigia A.Vasiliauskas (2002) , „strateginio valdymo bendrieji principai ir specifika priklauso nuo organizacijos“:

1. veiklos pobūdžio;
2. finansavimo šaltinių;
3. nuosavybės;
4. dydžio;

5. diversifikacijos [lot. *Diversificatio* – įvairinimas] (Tarptautinių žodžių žodynas, 2005).

Šie visi penki principai parodo, kad tai taikytina kuo įvairiausioms institucijoms. Svarbus vaidmuo atitenka veiklos pobūdžiui. Kiekvienai organizacijai reikalingas finansavimo principas. Norint įgyvendinti strategiją reikalingas laikas, etapai. A. Vasiliauskas (2002) išskiria tris strateginio valdymo stadijas:

1. strateginę analizę;
2. strategijos kūrimą;
3. strategijos įgyvendinimą.

Šios valdymo stadijos yra glaudžiai susijusios tarpusavyje. Tarp jų yra ir tiesioginis, ir grįžtamasis ryšys.

Anot autoriaus, organizacijos strategiją išreiškia ne vien jos tikslinė orientacija, bet taip pat veiksmi ir priemonės apibrėžtiems tikslams įgyvendinti. Rengiant strategiją, įvertinamos organizacijos silpnybės ir stiprybės, jos išorinės galimybės ir grėsmės.

1.2. Valstybinė švietimo strategija

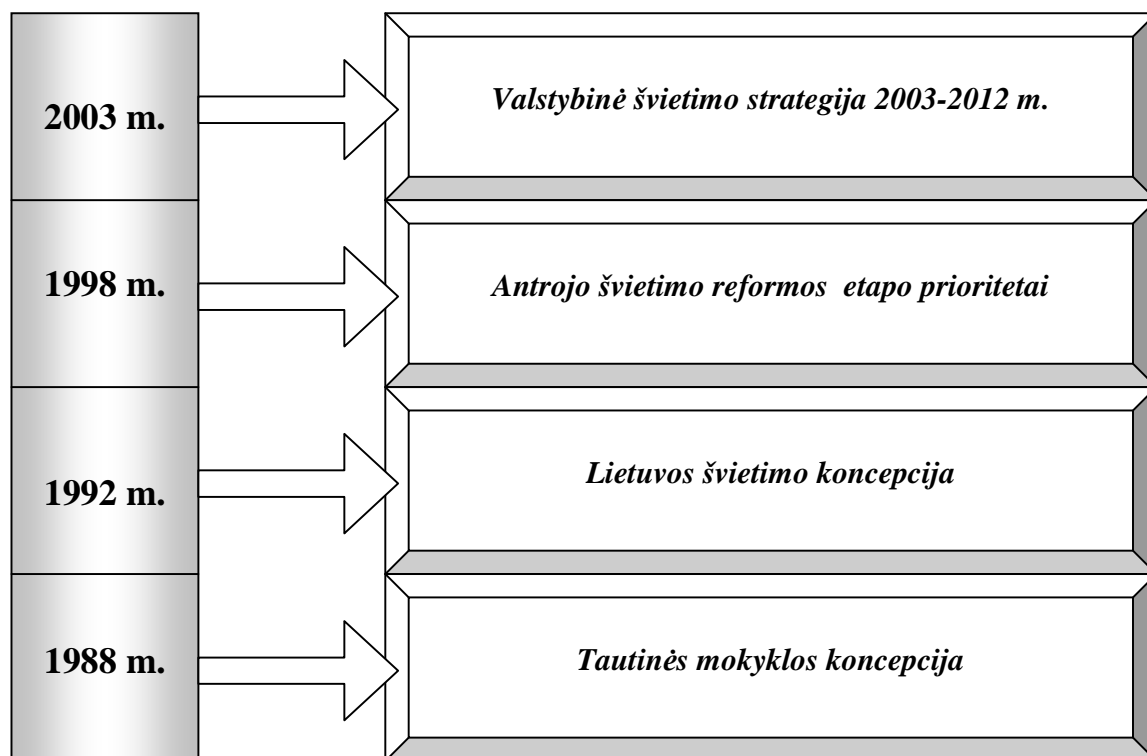
Valstybinėje švietimo strategijoje, **švietimas** apibūdinamas kaip procesas, kurio metu švietimo įstaigose yra formaliai arba neformaliai asmenims perteikiamos mokslo žinios bei formuojami gebėjimai.

Švietimas siekia:

- išugdyti kiekvienam jaunuoliui vertybines orientacijas, leidžiančias tapti doru, siekiančiu žinių, savarankišku, atsakingu, patriotiškai nusiteikusiu žmogumi,
- išlavinti dabartiniam gyvenimui svarbius jo komunikacinius gebėjimus,
- padėti įsisavinti žinių visuomenei būdingą informacinę kultūrą, užtikrinant gimtosios ir užsienio kalbų mokėjimą, informacinį raštingumą, taip pat šiuolaikinę socialinę kompetenciją ir gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą.

Lietuvos švietimo sistema sudaryta iš formalaus ir neformalaus ugdymo, mokymo ir studijų įstaigų bei organizacijų, kuriuos administruoja Lietuvos Švietimo ir mokslo ministerija, savivaldybių švietimo skyriai.

1988 m. buvo priimta Tautinės mokyklos koncepcija (2 pav.)

2 pav. Švietimo raida

Šaltinis: Žakaitienė, 2007

Po ketverių metų šią koncepciją pakeitė Lietuvos švietimo koncepcija. 1998 m. paskelbti antrojo švietimo reformos etapo prioritetai ir 2003 m. Seime buvo priimtos Valstybinė švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatos, siekiai, tikslai (2 pav.).

1.2.1. Valstybinės švietimo strategijos tikslai ir paskirtis

2003 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino ilgalaikę Valstybinę švietimo strategiją 2003-2012 metams. Svarbiausieji strateginiai dokumentai suskirstė švietimo reformos Lietuvoje istoriją į sąlyginius etapus. Įžanginio Lietuvos švietimo vizijos formavimo etapo pradžią žymi XX a. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje habil. dr. M. Lukšienės kvietimas burtis krašto švietimo specialistams ir savarankiškai mąstyti apie galimybes plėtoti švietimą Lietuvoje. 1992 m. kultūros ir

švietimo ministras dr. D. Kuolys įteikė šalies Parlamentui Lietuvos švietimo koncepciją. Šis dokumentas reiškė švietimo reformos įgyvendinimo Lietuvoje pirmąjį etapą. Deja, tuometinis Parlamentas nebuvo pakankamai ryžtingas – tvirtinti dokumentą buvo pavesta kultūros ir švietimo ministrui. 1998 m. buvo priimtas Vyriausybės įstatymas, leidžiantis ministrams tvirtinti ilgalaikius strateginius veiklos planus. Šia teise buvo pasinaudota tais pačiais metais. Švietimo ir mokslo ministras K. Platelis patvirtino Antrojo švietimo reformos etapo prioritetus – strateginį dokumentą, žymintį dar vieną etapą švietimo reformoje. Naujasis strateginis dokumentas numatė reformos 1999-2001 m. pereinamojo laikotarpio perspektyvą, nes jau tada aiškėjo naujos ilgalaikės strategijos rengimo būtinybė. (Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje, 2008)

Švietimo ir mokslo ministrė R. Žakaitienė, pateikdama Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo 2008-2012 kryptių modelio projektą, išskiria tris strategijos kryptis: kokybišką išsilavinimą, valdymo kultūrą ir mokymąsi visą gyvenimą. (1 lentelė.)

1 lentelė

Valstybinės švietimo strategijos kryptių įgyvendinimo modelis

ŠVIETIMO STRATEGIJA					
Mokymasis visą gyvenimą		Kokybiškas išsilavinimas		Valdymo kultūra	
Įvairovė ir jungtys	Teisingumas	Esminės kompetencijos	Pagalba mokytojui	Įsivertinimas	Dialogas

Šaltinis: Žakaitienė, 2007

Kokybiško išsilavinimo kryptyje didelis vaidmuo skiriamas esminėms mokytojų kompetencijoms ir pagalbai pačiam mokytojui. Mokymąsi visą gyvenimą išskiria įvairovė ir jungtys bei teisingumas. Valdymo kultūroje – skiriama dialogui ir įsivertinimui.

Lietuvai švietimas turi padėti stiprinti visuomenės kūrybines galias, išsaugoti ir kurti tautos tapatybę, svarbu brandinti pilietinę visuomenę, didinti žmonių užimtumą, mažinti skurdą ir socialinę atskirtį.

Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų paskirtis – *suteikti pagrindą Lietuvos švietimo vizijai įgyvendinti ir sudaryti galimybę Lietuvos piliečiams, jų interesų grupėms bei valstybės institucijoms tęsti viešas diskusijas ir susitarti dėl šios vizijos įgyvendinimo kelių.*

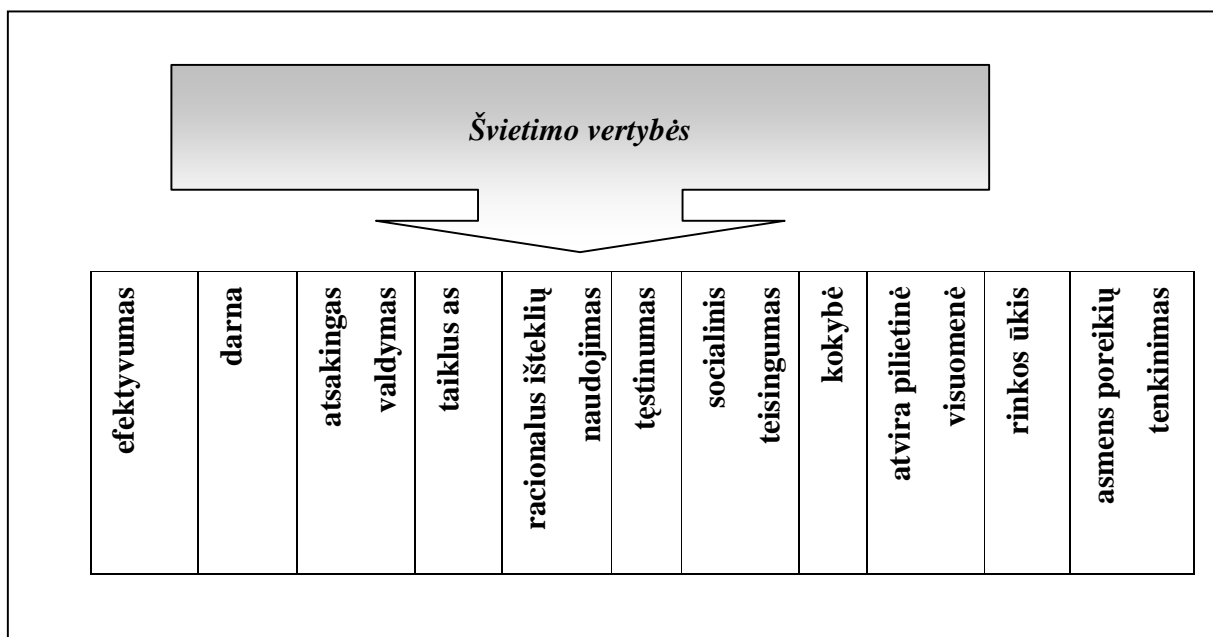
Strategijos nuostatos papildoma valstybės ilgalaikės raidos strategiją ir nusako Lietuvos švietimo plėtotės tikslus bei priemones jiems įgyvendinti. Šiose nuostatose nusakomi pagrindiniai kiekybiniai

ir kokybiniai siekiai, kuriais bus grindžiama ir į kuriuos atsižvelgiant bus vertinama Lietuvos švietimo raida 2003–2012 metais.

Švietimas turi būti plėtojamas atsižvelgiant į Lietuvos visuomenei tenkančius naujus iššūkius ir atsiveriančias naujas galimybes: demokratijos ir rinkos ūkio plėtrą, globalizaciją, informacijos gausą, sparčią kaitą, visuomenės išsiskaidymą. Švietimas turi padėti asmeniui ir visuomenei atsakyti į šiuos iššūkius ir pasinaudoti naujomis galimybėmis. Tam būtini esminiai Lietuvos švietimo sistemos pokyčiai, kurie padėtų didinti švietimo sistemos efektyvumą, išplėsti švietimo prieinamumą, sukurti sąlygas tęstiniam, visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi, užtikrinti europinius standartus ir šiuolaikinės Lietuvos visuomenės poreikius atitinkančią švietimo kokybę. (LR nutarimas „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuotatų“, 2003)

Rengiant Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metams įgyvendinimo programą, atsižvelgiama į praeitį, laikomasi modernių viešojo administravimo ir kokybės vadybos teorinių įžvalgų. Svarbiausi strategijos įgyvendinimo planavimo principai – *nedaugelio socialiai svarbių vertybių akcentavimas ir įgyvendinimo sėkmės rodiklių numatymas*. (Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje, 2008)

Švietimas kelia sau kai kurių bendrųjų vertybių puoselėjimo tikslus, tikėdamasis savo pavyzdžiu aktyviai paveikti bendrąją šalies raidą. (3 pav.)

3 pav. Švietimo vertybių tikslai

Visų šių vertybių ir švietimo strateginių tikslų aktualumas buvo išryškintas atlikus išsamią padėties analizę, skelbiamą „Švietimo gairėse“ (2003). Strateginiai tikslai buvo iškelti remiantis ankstesnės reformos pamokomis ir išvelgtais dabarties bei ateities gyvenimo iššūkiais (Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje, 2008).

1.2.2. Valstybinės švietimo strategijos siekiai

Valstybės ir visuomenės pastangomis per 2003–2012 metus turi būti įgyvendinami šie pagrindiniai švietimo plėtotės siekiai.

I siekis. *Sukuriama veiksminga ir darni, atsakingu valdymu, tikslingu finansavimu ir racionalių išteklių naudojimu pagrįsta švietimo sistema.*

Šio siekio įgyvendinimui įdiegiama atsakingo valdymo sistema, pagrįsta periodiška visų švietimo lygių būklės analize.. Taip pat į švietimo tobulinimą orientuota vadybos kultūra, visuomenės informavimu ir dalyvavimu. Švietimo finansavimas ir išteklių naudojimas reformuojamas taip, kad švietimo sistema geriau prisitaikytų prie laisvosios rinkos ir būtų užtikrintas geresnis švietimo prieinamumas bei kokybė (Kaž rodė 2006 m. bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas duomenys?, 2007).

Decentralizavimo (*decentralizacija* – valdžios funkcijų perleidimas, priklausymas vietos valdžios organams (Tarptautinių žodžių žodynas, 2005)) nuostatos, patikimos informacijos apie švietimo būklę gausėjimas ir gebėjimų ja naudotis didinimas sudaro sąlygas keisti švietimo kokybės užtikrinimo būdus. Ypatingas valdymo uždavinys pirmajame įgyvendinimo etape (2003–2007 m.) buvo švietimo finansavimo reformavimas siekiant užtikrinti socialiai teisingą lėšų paskirstymą, jų naudojimo veiksmingumą ir švietimui keliamų tikslų įgyvendinimą. (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003 – 2007, 2007)

2001–2006 m. švietimo būklės tyrimų komisijos užsakymu buvo atlikti 66 švietimo būklės tyrimai. Kai kurie tyrimai kartojami kas keleri metai, todėl leidžia išsamiau įvertinti problemą ir stebėti, kokius pokyčius lemia taikytos politikos poveikio priemonės.

II siekis. *Išplėtojama tęstinė, mokymąsi visą gyvenimą laiduojanti ir prieinama, socialiai teisinga švietimo sistema.*

Šio siekio įgyvendinimui laiduojamos lygios mokymosi starto galimybės, išplečiamos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugos, užtikrinamos socialiai teisingos mokymosi ir studijų sąlygos, sudaromos sąlygos mokytis visą gyvenimą.

Tęstinė švietimo sistema turi sudaryti sąlygas mokytis bet kokio amžiaus ir socialinio statuso žmonėms bei užtikrinti mokymo programų ir išsilavinimo patvirtinimo suderinamumą, kad nebūtų kliūčių tęsti mokslą keičiant mokyklas, mokymosi lygį, tipą ar būdą. Tai lanksti sistema, atvira visiems norintiesiems mokytis, bei išsauganti tuos, kurie privalo mokytis. Strategijoje numatyta didinti profesinį išsilavinimą įgyjančių mokinių dalį ir pasiekti, kad 2007 m. pagal profesinio mokymo programas arba modulius mokytųsi 45 % vidurinio lygmens mokinių, o 2012 m. šis rodiklis sudarytų 50 % (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003 – 2007, 2007)

III siekis. *Užtikrinama švietimo kokybė, atitinkanti atviroje pilietinėje visuomenėje ir rinkos ūkyje gyvenančio asmens, visuotinius dabarties pasaulio visuomenės poreikius.*

Strategijoje numatytos šios įgyvendinimo priemonės:

- Atnaujinamas ir su naujomis asmens kompetencijomis susiejamas švietimo turinys;
- Atnaujinamas mokytojų rengimas ir darbas;
- Modernizuojami švietimo tyrimai ir vertinimas;
- Modernizuojamas bendrasis lavinimas, atnaujinamos mokyklos ir gerinamas švietimo aprūpinimas.

Bendrojo ugdymo programos ir išsilavinimo standartai atnaujinami daugiau dėmesio skiriant bendrosioms mokymosi visą gyvenimą kompetencijoms: komunikavimui gimtąja ir užsienio kalbomis, matematiniam raštingumui, gebėjimams naudoti informacines technologijas, gamtamoksliniam ir technologiniam raštingumui, mokėjimui mokytis, tarpasmeniniams ir pilietiniams gebėjimams, verslumui, kultūrinei kompetencijai. (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003 – 2007, 2007)

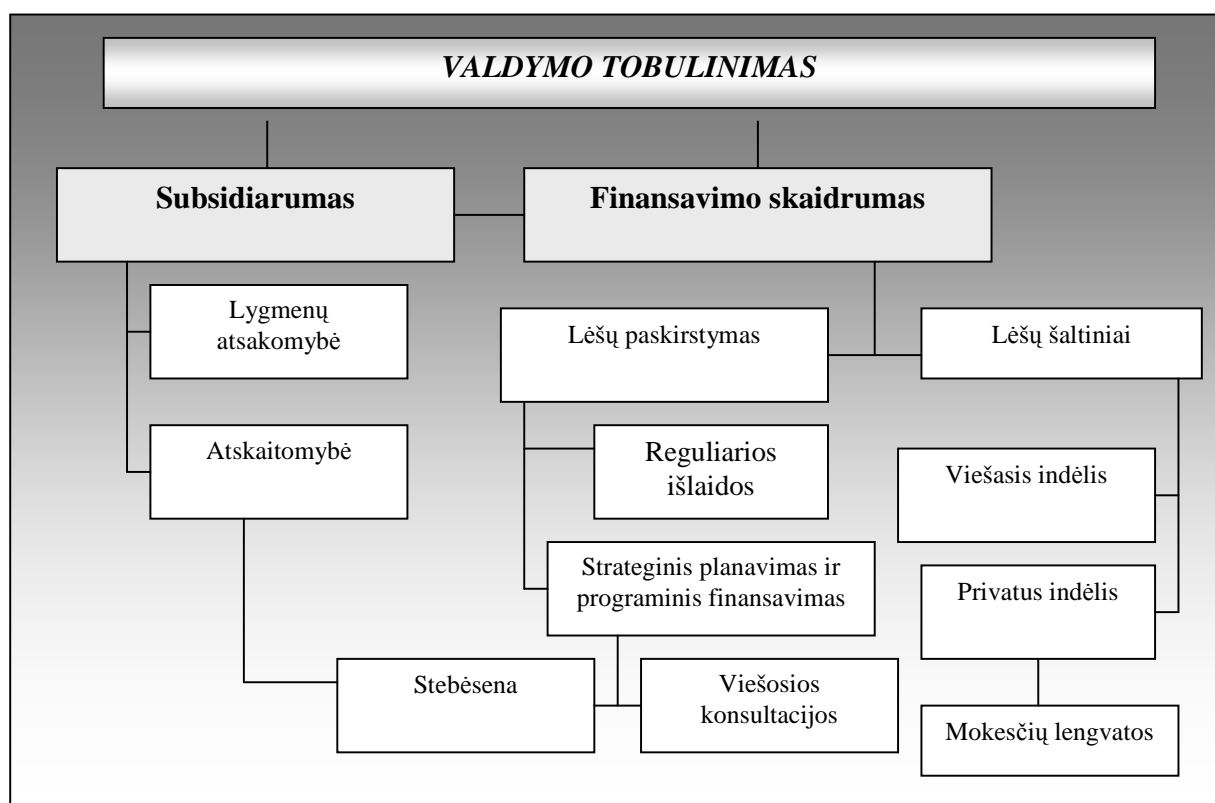
1.3. Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo kryptys

Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas skirstomas į du etapus: pirmasis etapas apima 2003–2007 metus, antrasis - 2008–2012 metus.

Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo programa numatoma penkiose kryptyse: valdymo tobulinimas, infrastruktūros tobulinimas, paramos tobulinimas, turinio tobulinimas, personalo rengimo tobulinimas. Apžvelkime kiekvieną jų išsamiau.

1. Valdymo tobulinimas.

Čia bus įgyvendinti kokybės vadybos principai, numatantys perėjimą prie tolygiai paskirstytos atsakomybės ir atskaitomybės, pagrįstos racionaliai ir skaidriai planuojamais ir skirstomais finansiniais ištekliais. Didžiausios vertybės – atvira pilietinė visuomenė, skaidrumas bei veiksmingumas. (4 pav.) Pats valdymo tobulinimo turinys susideda iš dviejų pagrindinių krypčių: subsidiarumo (*subsidiarumas* – teisinių sprendimų priėmimo principas: sprendimai turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra veiksmingiausi (Tarptautinių žodžių žodynas, 2005)) ir finansinio skaidrumo. Kaip matome 4 pav. subsidiarumui būdinga lygmenų atsakomybė ir atskaitomybė, kuri siejama su stebėseną ir viešosiomis konsultacijomis. Pastarieji neatsiejami nuo strateginio planavimo ir finansavimo, o tai jau finansavimo skaidrumo šaka. Šiai šakai būdingas lėšų paskirstymas bei lėšų šaltiniai su privačiais ir viešais indėliais bei mokesčių lengvatomis.

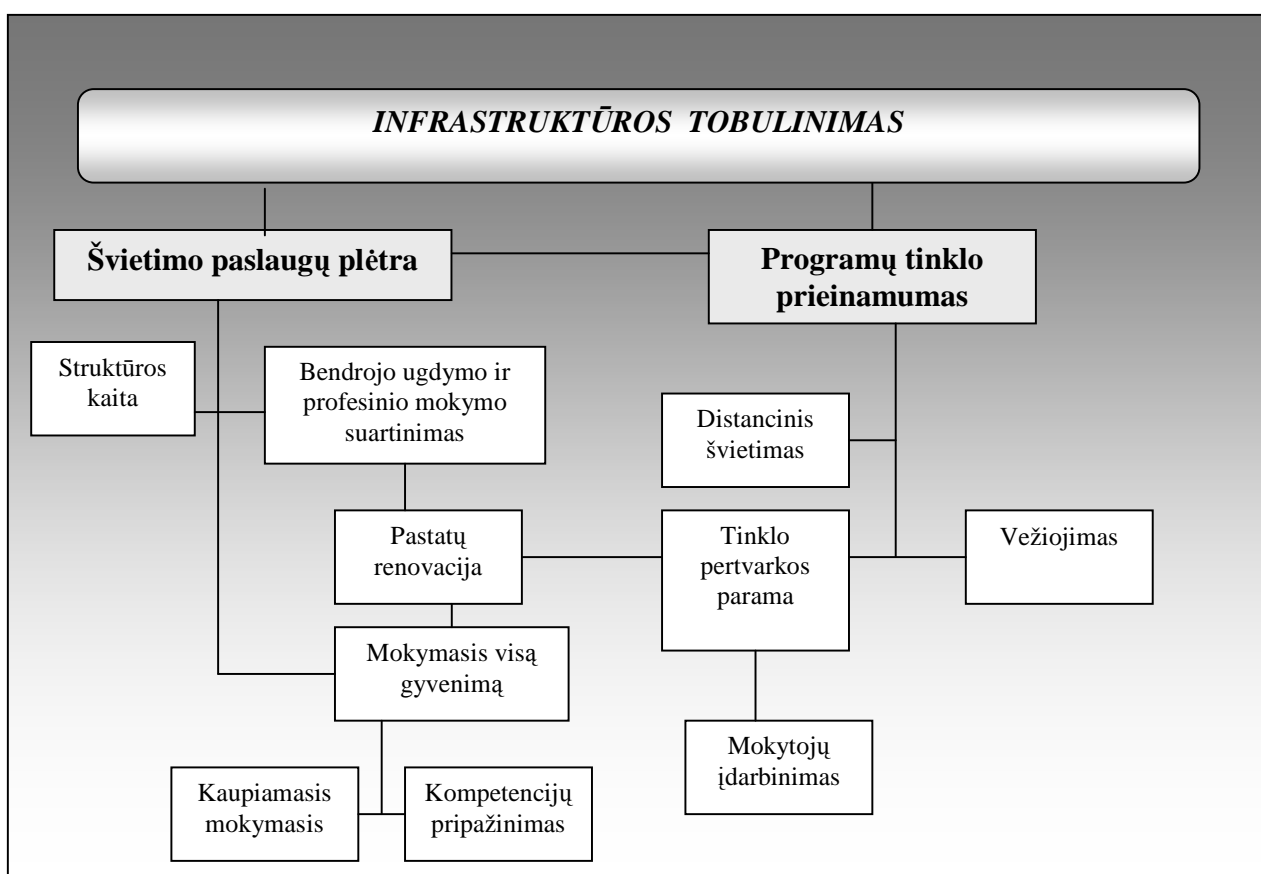

4 pav. Valdymo tobulinimo schema

2. Infrastruktūros tobulinimas.

Tobulinant infrastruktūrą, numatomas racionalizuotas teikiamų švietimo paslaugų tinklas, išplėtos naujos švietimo paslaugos ir švietimo sistemos jungtys. Didžiausios vertybės – mokymasis visą gyvenimą, mokymosi prieinamumas ir socialinis teisingumas. (5 pav.) Šiame tobulinimo etape

siekiama užtikrinti švietimo paslaugos plėtrą bei programų tinklo prieinamumą. Paslaugų plėtroje svarbi mokymosi visą gyvenimą sritis. Tai siejama su kaupiamuoju mokymusi ir kompetencijų pripažinimu. Švietimo paslaugų plėtroje būtina struktūros kaita, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo suartinimas bei pasatatų renovacija, kuri glaudžiai siejama su tinklo pertvarkos parama. Infrastruktūros tobulinimo programų tinklo prieinamume (5 pav.) matome, kad ši šaka siejama su distanciniu švietimu, jau minėta tinklo pertvarkos parama, kurioje formuojamas mokytojų įdarbinimas ir vežiojimu.

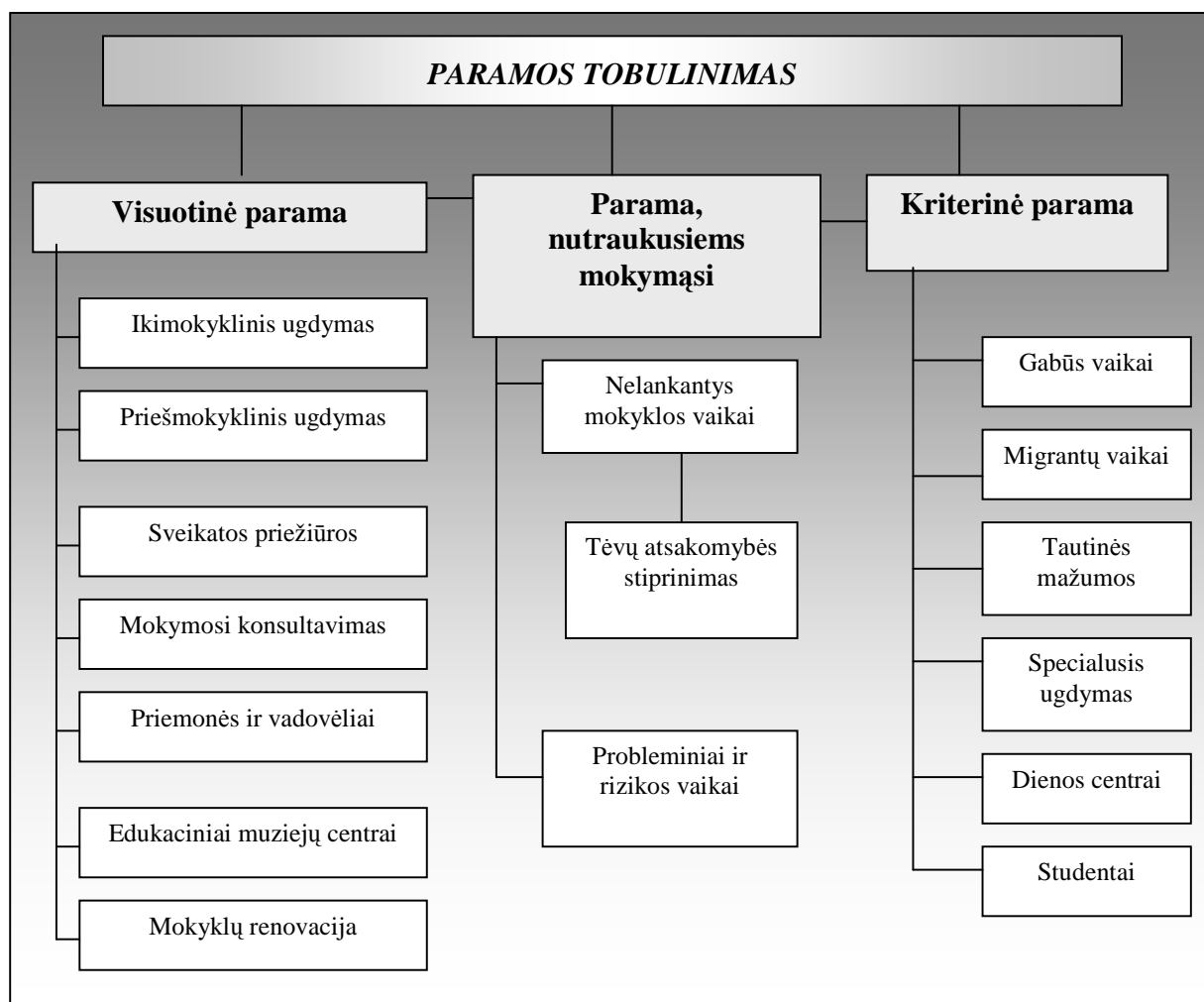

5 pav. Infrastruktūros tobulinimo schema

3. Paramos tobulinimas.

Čia daugiausia dėmesio skiriama socialiai teisingų, lygių švietimo galimybių puoselėjimui: įvairios visuotinės ir kriterinės individualios paramos mokiniams puoselėjimui, materialinės, psichologinės ir kitokios pagalbos mokyklai organizavimui. Didžiausios vertybės – socialinis teisingumas, mokymosi prieinamumas ir kokybė. Kaip matome 6 pav. paramos tobulinimas skirstomas į tris šakas: visuotinė parama, parama, nutraukusiems mokymąsi bei kriterinė parama. Visuotinė parama siejama su

ikimokykliniu bei priešmokykliniu udymu, sveikatos priežiūra, mokymosi konsultavimu, preimonėmis ir vadovėliais, edukaciniais muziejų centrais ir mokyklų renovacija. Suteikiant paramą, nelankantiems mokyklos vaikams, svarbu stiprinti tėvų atsakomybę.

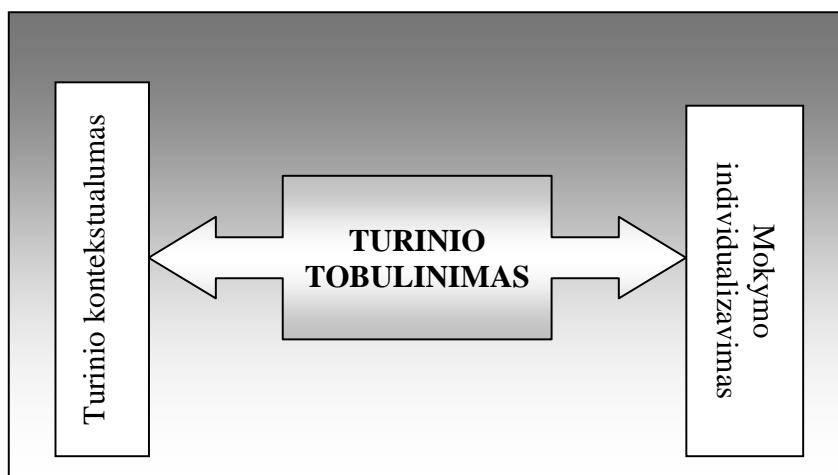
6 pav. Paramos tobulinimo schema

Kriterinės paramos šakoje (6 pav.) svarbūs gabūs bei migrantų vaikai, tautinių mažumų, specialiųjų poreikių bei dienos centrą lankantys ugdytiniai. Šioje paramos tobulinimo kryptyje kriterinė parama išskiriama ir studentams.

4. Turinio tobulinimas.

Numatoma padidinti mokymosi ir studijų turinio atitiktis darbo rinkos žinių visuomenėje poreikiams, sustiprintas socialinių, informacinių, komunikacinių ir kitų bendrųjų gebėjimų visuotinis ugdyimas,

mokymasis bus individualizuotas pagal asmens poreikius, gebėjimus, bus subalansuotas mokymosi krūvis. Didžiausios vertybės – kokybė, kontekstualumas, socialinis teisingumas. Turinio tobulinimo etapas numatomas turinio kontekstualume (pagal pilietinę žinių ir rinkos visuomenę) ir mokymo individualizavime. (7 pav.) Čia svarbus mokymosi krūvių subalansavimas, mokymo ir studijų metodai, pasikeimų vertinimo kriterijai.

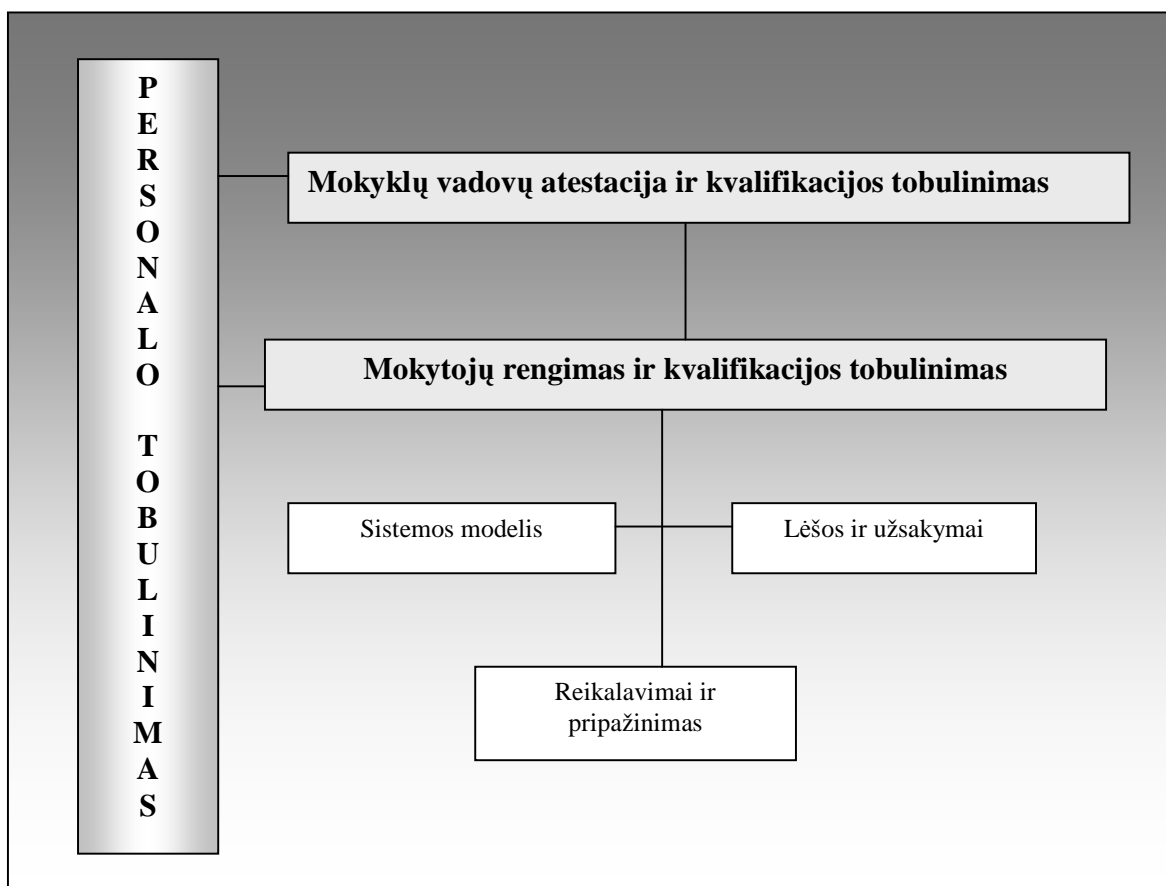

7 pav. Turinio tobulinimo schema

Pagal pilietinę žinių ir rinkos visuomenę turinio tobulinimas numatomas per kompetencijas. Tai būtų ir informacinės, ir bendrosios bei profesinės kompetencijos pagal darbo rinkos poreikius.

5. Personalo rengimo tobulinimas.

Personalo rengimo pertvarka numato reorganizuoti pedagogų rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą, sukonkretins reikalavimus pedagogams, organizuos naują pedagogų kompetencijos ir jos tobulinimo vertinimo sistemą. Taip pat bus imtasi priemonių mokyklų vadovų kvalifikacijai tobulinti. Didžiausios vertybės – kokybė, kontekstualumas, veiksmingumas. Kaip matome 8 pav. personalo tobulinimo kryptyje svarbus mokyklų vadovų atestavimas ir mokytojų rengimas bei kvalifikacijos tobulinimas.

8 pav. Personalo tobulinimo schema

Apžvelgiant pirmąjį skyrių, strategija įvairiuose mokslo šaltiniuose traktuojama kaip svarbiausia organizacijos veiksmų programa, kaip planas, kaip tam tikri sąmoningi veiksmai, kaip sprendimų visuma, kaip koncepcija ir procesas, kaip sąmoningai, iš anksto numatytais sprendimų principais grindžiama, organizacijos veiklos schema.

Valstybinė švietimo strategija priimta 2003 m. liepos 4 d Seime, kurioje numatyta įgyvendinimo kryptių sistema. Atkreipiamas dėmesys į kokybišką išsilavinimą, valdymo kultūrą ir galimybes mokytis visą gyvenimą. Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo paskirtis – išryškinti tolesnės Lietuvos švietimo reformos strategines kryptis, numatyti jų įgyvendinimo priemones ir išteklius.

2. AUKŠTOJO MOKSLO AKTUALIJOS LIETUVOJE

2008–2009 mokslo metų pradžioje šalies aukštosiose mokyklose studijavo 210 tūkst. studentų. Palyginti su praėjusiais mokslo metais, studentų skaičius padidėjo 6 tūkst. 2008 m. rudenį universitetuose studijavo 149 tūkst., kolegijose – 61 tūkst. studentų. Per metus jų skaičius išaugo atitinkamai 5 tūkst. ir 1 tūkst. 2008 m. kas ketvirtas 25–64 metų amžiaus Lietuvos gyventojas turėjo aukštąjį išsilavinimą (2006 m. – kas penktas). 2006–2008 m. šalies aukštosios mokyklos kasmet parengdavo vidutiniškai po 40 tūkst. specialistų (Statistikos departamentas, 2009).

Į aukštąsias mokyklas stoja beveik 80 % abiturientų. Kai kurios aukštosios mokyklos priima studentų žymiai daugiau nei nustato Vyriausybė. Kasmet į Lietuvos aukštąsias mokyklas stoja vis daugiau ankstesnių metų abiturientų. Pastaruosius dvejus metus jie sudarė šiek tiek daugiau nei ketvirtadalį priimtųjų. 2008 m. rudenį aukštųjų mokyklų pirmakursiais tapo 79 % bendrojo lavinimo mokyklų abiturientų ir 7 % profesinių mokyklų absolventų (2007 m. atitinkamai 74 ir 6 %). Be to, 684 įstojusieji turėjo aukštojo mokslo baigimo diplomus ir siekė įgyti kitą arba susijusią specialybę.

Į universitetų pagrindinių studijų pirmą kursą priimta 31,5 tūkst. studentų, iš jų 15,3 tūkst. (49 %) – į valstybės finansuojamas vietas; kolegijose į pirmą kursą priimta 21 tūkst. studentų, iš jų 9 tūkst. (43 %) – į valstybės finansuojamas vietas.

2008 m. valstybės lėšomis finansuojamose vietose studijavo 73,8 tūkst., arba pusė, universitetų studentų ir 26 tūkst., arba 43 %, kolegijų studentų.

2.1. Aukštojo mokslo sistemos plėtra

Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas Lietuvos aukštojo mokslo sistemos plėtros 2006–2010 metų planas bus įgyvendinamas dviem etapais. Pirmajame etape (2006–2007 m.) parengiami ir priimami teisės aktai, reikalingi planui įgyvendinti. Antrajame etape (2008–2010 m.) numatoma, kad bus pertvarkytos ir suderintos dabartinių ekspertinių ir aptarnaujančiųjų aukštojo mokslo įstaigų ir organizacijų funkcijos. Bus sukurta mokslinių tyrimų programavimo ir konkursinio finansavimo sistema, kuri leis koreguoti dabartinę institucijų finansavimo pagal mokslinių tyrimų rezultatus tvarką. Siekiant subalansuoti universitetų autonomiją ir atskaitomybę visuomenei, detaliau apibrėžiamos jų priežiūros funkcijos – universitetų tarybų funkcijos. Universitetų tarybų daugumą

sudaro socialiniai partneriai, lygiomis dalimis teikiami universitetų senatų ir Švietimo ir mokslo ministerijos.

2005–2006 m. m. šalyje veikė 49 aukštosios mokyklos: 21 universitetas ir 28 kolegijos. Didžioji jų dalis – valstybinės. Aukštąjį universitetinį išsilavinimą teikiantys Lietuvos universitetai koncentruojasi didžiuosiuose šalies miestuose: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Tuo tarpu aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą teikiančios kolegijos, be minėtų šalies miestų, veikia Alytuje, Marijampolėje, Panevėžyje, Utenoje, Rietave, Kauno rajone ir kt.

Strategijoje numatyta didinti profesinį išsilavinimą įgyjančių mokinių dalį ir pasiekti, kad 2007 m. pagal profesinio mokymo programas arba modulius mokytųsi 45 % vidurinio lygmens mokinių, o 2012 m. šis rodiklis sudarytų 50 %. Kasmėt didėja aukštąjį išsilavinimą įgijusių 30–34 metų gyventojų dalis. 2005 m. ji sudarė 37,8 %. Aukštąjį išsilavinimą įgijusiųjų dalis augo ir visose darbingo amžiaus gyventojų grupėse: 2001 m. jie sudarė 12,4, o 2005 m. – 15,6 %. Mokinių skaičius suaugusiųjų mokyklose ir klasėse pastaraisiais metais sudaro apie 3 % visų bendrojo lavinimo mokyklų mokinių. Kasmėt didėja dirbančių aukštųjų mokyklų studentų, kurie mokosi pagal vakarinių ir neakivaizdinių studijų programas, dalis. 2005 m. jie sudarė 43,4 % visų studentų, taigi buvo viršytas Strategijos siekinys 2007 metams (40 %) ir priartėta prie 2012 metų siekinio (45 %).

Stiprinti glaudesnę ryšį tarp universitetinio ir neuniversitetinio aukštojo mokslo padeda pradėtas teikti profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis asmeniui, baigusiam nuosekliųjų neuniversitetinių studijų programą aukštojoje mokykloje.

Aukštasis mokslas dėl universitetų ir kolegijų autonomijos yra decentralizuotas, tačiau jame ne visi decentralizavimo aspektai yra subalansuoti. Lietuvos aukštojo mokslo sistemos 2006–2010 metų plėtros plane numatyta: pertvarkyti aukštojo mokslo sistemos valdymą įtraukiant ekspertus, nevyriausybinės organizacijas ir darbdavius; tobulinti valstybinių universitetų vidaus valdymą didinant jų atsakomybę bei atskaitomybę visuomenei ir socialinių partnerių dalį universiteto taryboje. Šios universitetų valdymo pertvarkos idėjos sutampa su vyraujančiomis Europos valstybėse, kurios vienu metu mažina ir išorinę aukštųjų mokyklų veiklos kontrolę, ir tradicinę akademinės bendruomenės savivaldą, tačiau didina atskaitomybę visuomenei, orientaciją į praktines visuomenės reikmes, studijų ir mokslinių tyrimų rezultatų komercializavimą ir konkurencingumą. Daugumoje šalių, tarp jų ir Lietuvoje, aukštojo mokslo valstybinis reguliavimas pastaruoju metu labai sumažėjo. Kai kur tai susilpnino aukštųjų mokyklų atskaitomybę.

Užtikrinant švietimo plėtotės efektyvumą, sustiprinama aukštųjų mokyklų atsakomybė už studijų kokybę, glaudų ryšį su darbo rinka, regionų ekonominę plėtrą. Didinama jų atskaitomybė visuomenei, nepažeidžiant universitetų autonomijos principo. Pasiekama racionali pusiausvyra tarp

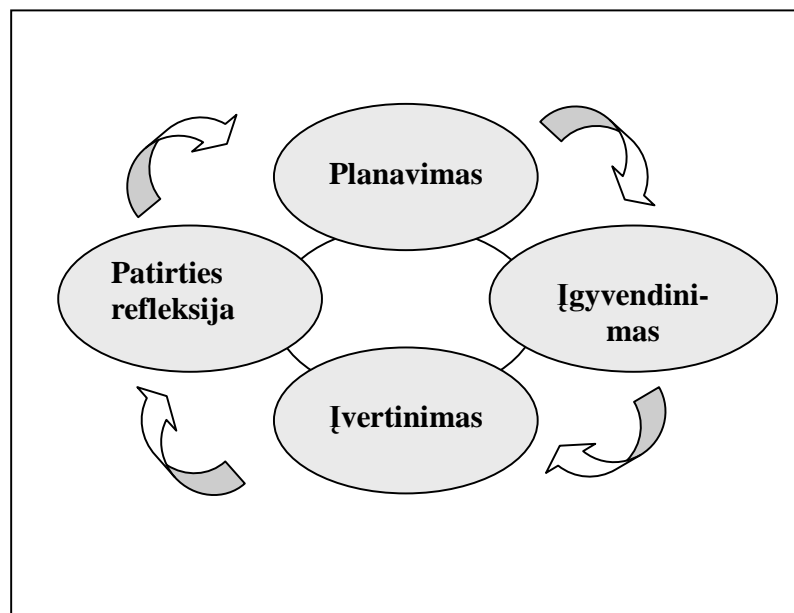
aukštųjų mokyklų autonomijos ir atskaitomybės visuomenei; (LR nutarimas „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuotatų“, 2003).

2.2. Aukštojo mokslo kokybės vertinimas

Lietuvos aukštojo mokslo įstatymas numato, kad studijų programų kokybė vertinama periodiškai. Aukštojo mokslo kokybę vertinanti institucija yra Studijų kokybės vertinimo centras, atliekantis studijų programų, mokslinės veiklos, institucinį (mokyklos) vertinimą, pasitelkęs šalies ir užsienio ekspertus.

Vienas svarbiausių aukštojo mokslo kokybės rodiklių yra absolventų įsidarbinimo ir darbo sėkmingumas. Darbo ir socialinių tyrimų instituto tyrimų duomenimis, ir aukštųjų mokyklų absolventai, ir jų darbdaviai dažniausiai skundžiasi praktinio parengimo stoka, tačiau patys darbdaviai nenoriai priima studentus atlikti praktikos. Aukštojo mokslo kokybė bus gerinama atnaujinant studijų turinį, siejant jį su aukštojo mokslo kokybės vertinimu. Tai numatyta Lietuvos aukštojo mokslo sistemos plėtros 2006–2010 metų plane.

R. Žakaitienė (2008) pabrėžia, kad vienas svarbiausių mūsų švietimo sistemos uždavinių, siekiant geresnės švietimo kokybės, yra subalansuoti visas švietimo kokybės užtikrinimo ciklo grandis. Klasikinis kokybės užtikrinimo ciklas (9 pav.) labai paprastas – planuojame, veikiame, įsivertiname, iškeliamo sau naujus uždavinius. Šį ciklą kartojame nuolat, veikiame atvirai, pasitelkiame ir įtraukiame visas suinteresuotąsias šalis. Šia linkme jau nemažai daroma tiek aukštosiose mokyklose, tiek ir nacionaliniu lygmeniu, tačiau dar turime dar daug nuveikti, kad kokybės užtikrinimas įgytų sisteminių pobūdį.

9 pav. Kokybės užtikrinimo ciklas

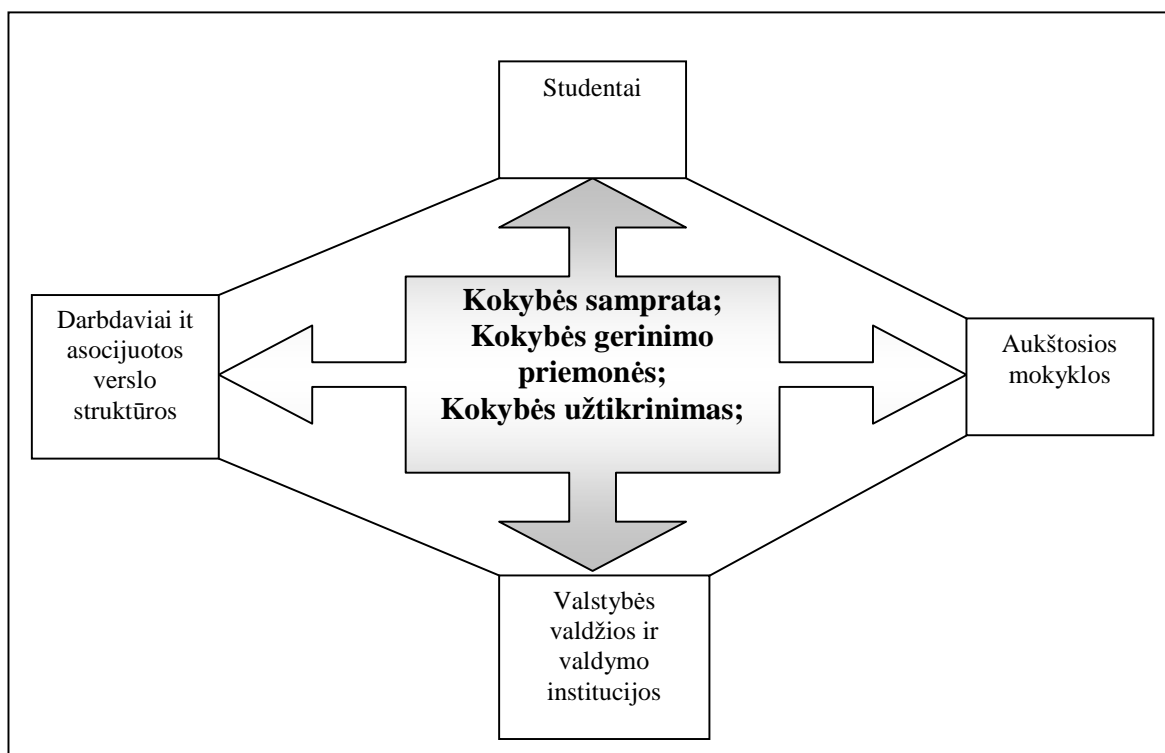
Šaltinis: Žakaitinė, 2008

1999 m. Lietuvos universitetų rektorių konferencijoje buvo iškeliami mokslo kokybės uždaviniai. Užtikrinant deramą universitetinio aukštojo mokslo kokybę, būtina :

- 1) didinti socialinių partnerių vaidmenį rengiant naujas ir tobulinant esamas studijų programas, dalyvaujant studijų procese ir baigiamųjų darbų vertinime. Parengti teisės aktus, kurie skatintų darbdavius priimti studentus praktikoms, o dėstytojus stažuotėms, stiprinti universitetų ryšius su verslo ir darbdavių organizacijomis, sukurti absolventų įsidarbinamumo monitoringo sistemą, profesinę karjerą vertinti kaip vieną iš svarbiausių universitetų veiklos kokybės rodiklių;
- 2) sukurti lanksčius visų studijų kryptių reglamentus, sudarant sąlygas tarpkryptinėms studijoms, teikti platesnį universitetinį išsilavinimą mažinant pirmosios studijų pakopos programų skaičių, jų turinį orientuojant į praktinius įgūdžius, komunikabilumą ir tolimesnį gebėjimų tobulinimą bei sudarant sąlygas pačiam studentui daugiau įtakoti į pasirinktos studijų programos turinį atsižvelgiant į planuojamą profesinę karjerą.
- 3) pasiekti, kad išvykstančių studijuoti į užsienį pagal Europos Sąjungos studijų ir mokslo mainų programas studentų ir dėstytojų dalis būtų lygi Europos Sąjungos vidurkiui, parengti efektyvias priemones iš užsienio atvykstančiųjų studentų skaičiaus didinimui, kad sumažėtų atvykstančių

- ir išvykstančių studentų skaičiaus santykio skirtumas, didinti bendrą su užsienio šalių universitetais studijų programų skaičių, suteikiant jungtinius kvalifikacinius ir mokslo laipsnius;
- 4) tobulinti studijų kokybės vertinimo sistemą, pasiekti, kad visos studijų programos bei patys universitetai būtų akredituoti pasitelkus užsienio ekspertus;

(Parengta Lietuvos universitetų vizija ir strategija, 2006)

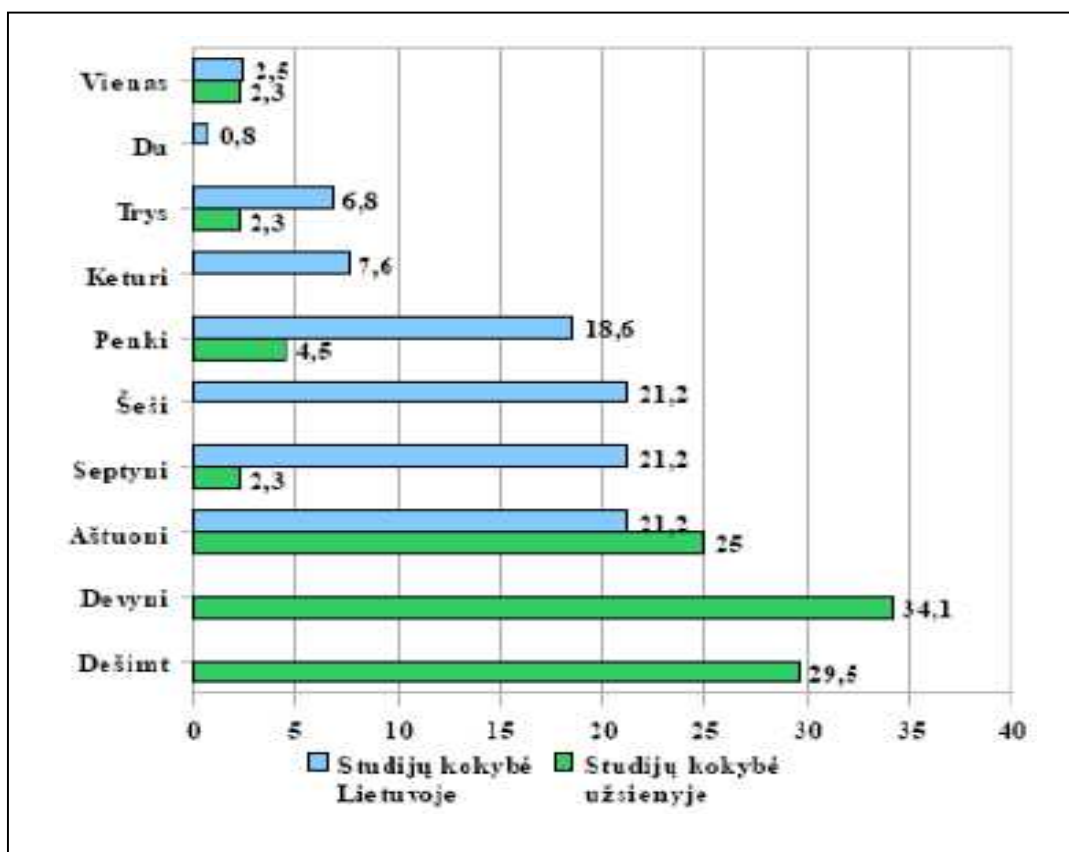

10 pav. Aukštojo mokslo kokybės sąsajos

Šaltinis: Žakaitienė, 2008

R. Žakaitienė teigia, kad studentai, aukštosios mokyklos, valstybės valdžios ir valdymo institucijos, darbdaviai ir asocijuotos verslo struktūros yra tarpusavyje glaudžiai susietos. Šie veiksniai parodo kokybės gerinimo priemones, kokybės užtikrinimą (10 pav.).

2008 m Lietuvos Švietimo ir Mokslo ministerija užsakė „Factus dominus“ organizacijai atlikti tyrimą „Šalies ir tarptautinių olimpiadų dalyvių nuomonių analizė“, kuris atskleistų abiturientų, olimpiadų dalyvių nuomonę apie aukštojo mokslo studijų kokybę. Tyrime dalyvavo 396 abiturientai. Gauti rezultatai pateikiami 11 pav.

11 pav. Abiturientų studijų kokybės vertinimas

Šaltinis: <http://www.smm.lt>

Geriausių abiturientų netenkina studijų kokybė Lietuvoje. Studijų kokybę Lietuvoje geriausi abiturientai įvertino vidutiniškai 7, užsienyje – 9, todėl 74 % šalies ir tarptautines olimpiadas laimėjusių moksleivių ketina išvykti studijuoti į užsienį.

2.3. Aukštojo mokslo finansavimas

Pagrindiniai aukštojo mokslo reguliavime didelį vaidmenį vaidina valstybinių aukštųjų mokyklų dalinis finansavimas ir studijų institucijų akreditacija bei licencijavimas. Finansavimą aukštosios mokykloms valstybė skiria, atsižvelgdama į specialistų poreikį ir valstybinius mokslo bei kultūros prioritetus. Mokestis už aukštąjį mokslą gali būti įvestas tik sukūrus specialius stipendijų ir lengvatinių kreditų (paskolų) fondus socialiai remtiniams studentams. Akreditacijos tikslas – įvertinti aukštojo mokslo institucijos sugebėjimus teikti kvalifikacinius ir mokslo laipsnius tarptautinio

lygiavertiškumo ir pripažinimo kontekste. Akreditacijos metu aukštosioms mokykloms suteikiama teisė rengti specialistus, plėtoti mokslinius tyrimus ir išduoti valstybės pripažintus diplomus bei pažymėjimus aukštosios profilį atitinkančioje srityje. Aukštasis mokyklas akredituoja Vyriausybė Lietuvos mokslo tarybos teikimu. Teisė rengti specialistus, išduoti diplomus ar pažymėjimus, nenumatytus aukštosios mokyklos steigimo arba akreditacijos sąlygomis, įgyjama Vyriausybės nustatyta tvarka, gavus atitinkamą licenciją. (Lietuvos švietimo koncepcija, 1992)

Valstybinio aukštojo mokslo finansavimas iš esmės yra paremtas instituciniu principu - iš valstybės biudžeto finansuojamos tam tikro studentų skaičiaus studijos valstybinėje aukštojoje mokykloje ar finansuojamos kitokios aukštosios mokyklos reikmės. Finansavimo sumos ar sumą lemiantys veiksniai yra nustatomi ne rinkoje, o administraciškai planuojant, priimant ir vykdant valstybės biudžetą.

Siekiant didinti dėstytojų ir mokslo darbuotojų atlyginimus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programoje numatyta parengti mokslo ir studijų institucijų dėstytojų ir mokslo darbuotojų darbo užmokestį reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, pagal kuriuos būtų numatyta siekti, kad asistento ir jaunesniojo mokslo darbuotojo vidutinis tarnybinis atlyginimas būtų ne mažesnis kaip atitinkamiems metams numatomas šalies vidutinis valstybės tarnautojo darbo užmokestis. Nuo 2007 m. liepos 1 d. dėstytojų ir mokslo darbuotojų darbo užmokestį numatyta padidinti vidutiniškai 20 %.(LR nutarimas „Dėl mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo 2009- 2011 metų programos nutarimo“, 2008)

Mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo 2009-2011 metų programa numato, kad:

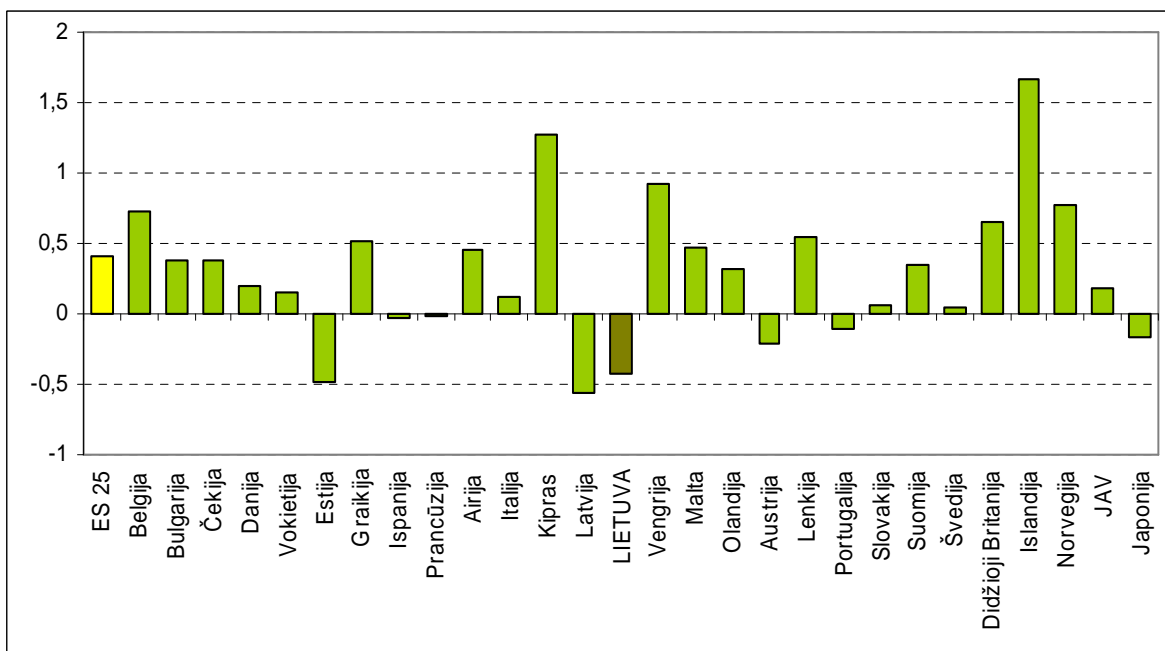
- 1) įgyvendinus šią programą, mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokestis padidės vidutiniškai 70 procentų, palyginti su jų darbo užmokesčiu, gautu 2008 metais;
- 2) padidinus darbo užmokestį, tyrėjo ir dėstytojo profesijos taps patrauklesnės, jas rinksis daugiau jaunų žmonių, mokslo ir studijų institucijos bus pajėgios konkuruoti darbo rinkoje dėl geriausių specialistų;
- 3) šios programos įgyvendinimas leis sudaryti sąlygas gerinti studijų kokybę ir stiprinti mokslinį šalies potencialą.

(LR nutarimas „Dėl mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo 2009-2011 metų programos nutarimo“, 2008)

Aukštosios mokyklos veikia valstybės vykdomosios valdžios reguliavimo ir koordinavimo sferoje, tačiau visiškai savarankiškai sprendžia savo statutais numatytus vidaus

gyvenimo-valdymo, studijų ir mokslinio bei meninės veiklos organizavimo, finansų tvarkymo ir kitus klausimus. Aukštųjų mokyklų statutai turi įstatymo galią (Lietuvos švietimo koncepcija, 1992).

Turimais naujausiais tarptautiniais 2004 m. duomenimis labiausia santykinės išlaidas švietimui sumažino Latvija, o metais anksčiau tokioje padėtyje buvo Lietuva. (12 pav.)

12 pav. Tarptautinis švietimo finansavimo pasiskirstymas

Šaltinis: Žakaitienė, 2007

Finansų analitikai pastebi, kad lyginant su kitomis Europos šalimis kol kas vienos iš pigiausių šalyje yra būtent švietimo paslaugos. (Žakaitienė, 2007)

Pirmojoje Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m nuostatų įgyvendinimo kryptyje „Valdymo tobulinime“ yra numatyta panaudoti privatų kapitalą; taikyti finansines priemones privačioms investicijoms į švietimą skatinti, įteisinti mokesčių lengvatas, kad būtų skatinama investuoti į mokymą ir mokymąsi. Laikomasi nuostatos šalies mastu kasmet skirti švietimo reikmėms tiek lėšų, kad jos sudarytų ne mažiau kaip 6 procentus šalies bendrojo vidaus produkto; įvesti mišrią – etatinę ir valandinę – mokytojų darbo užmokesčio sistemą; didinti dėstytojų ir mokytojų atlyginimus, siekti, kad mažiausias jų atlyginimas viršytų vidutinį valstybės sektoriaus darbuotojų atlyginimą (Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatų įgyvendinimas 2003-2006 m., 2003).

2009 metais planuojama įvesti studijų krepšelį. Studijų krepšelį šiemet gautų tik pirmakursiai ir bakalaurai, stojantieji į magistrantūrą. Visiems dabartiniams studentams studijų finansavimo tvarka, nustatyta sutartyse, nesikeistų. Taip pat būtų mokamos stipendijos.

Studijų krepšelis – tai valstybės lėšos, *visiškai* padengiančios didesnės dalies studentų studijų išlaidas. Studijų krepšelį būtų galima „neštis“ ir į nevalstybines aukštąsias mokyklas. Nepatekusieji į valstybės finansuojamas vietas galėtų kur kas lengviau pasiskolinti lėšų studijoms – kuriama nauja valstybės remiamų paskolų sistema. Paskolos išdavimą garantuotų valstybė. Palūkanos būtų daug mažesnės, nei komercinės.

Studijų krepšelis aukštąsias mokyklas skatintų gerinti studijų kokybę, atsirastų daugiau lėšų tobulinti studijų programas. Gavęs tokį krepšelį, studentui suteikiama galimybė studijuoti geriausiose programose bei gauti didesnę stipendiją. Aukštųjų mokyklų dėstytojai, įvedus studijų krepšelius, dėstyti labiau motyvuotiems studentams, pakiltų atlyginimo dydis.

3. VALSTYBINĖS ŠVIETIMO STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PROBLEMOS AUKŠTAJAME MOKSLE

3.1. Empirinio tyrimo bazė

3.1.1. Duomenų rinkimo ir apdorojimo metodai

Duomenų rinkimo metodai.

Tyime buvo naudoti trys duomenų rinkimo metodai. Pirmiausia buvo atlikta mokslinės literatūros analizė. Atlikus literatūros analizę, empiriniams duomenims rinkti buvo pasitelktas kiekybinis ir kokybinis metodai. Pasinaudojant surinkta teorine informacija, buvo suformuluotas anketos klausimynas. Anketa anoniminė ir skirta aukštųjų universitetinių ir neuniversitetinių institucijų dėstytojams. (žr. 1 priedą) Anketa suskirstyta į tris dalis:

1. Respondentų asmeninė informacija.
2. Respondentų nuomonė apie strategiją, decentralizavimą.
3. Strategijos kryptys ir kriterijai.

Pirmojoje dalyje pateikti keturi klausimai su variantų atsakymais, kur renkama respondentų asmeninė informacija. Klausiami lyties, išsilavinimo, amžiaus bei darbo stažo. Pastarųjų dviejų klausimų atsakymų variantai pateikiami intervaline skale.

Antrojoje dalyje pateikti du atviri klausimai:

- 1) Apibūdinkite, kaip Jūs suprantate Valstybinę švietimo strategiją aukštajame moksle.
- 2) Kaip paaiškintumėte aukštojo mokslo decentralizavimą?.

Prašoma keliais sakiniais apibūdinti Valstybinę švietimo strategiją. Antram klausimui pateikiamas decentralizavimo sąvokos apibrėžimas, kad respondentas tinkamai atsakytų į pateiktą klausimą.

Trečiojoje dalyje pateikti teiginiai su įvertinimo skale nuo 1 iki 5, kurie suskirstyti į penkis blokus (2 lentelė) :

- 1) Valdymo tobulinimas;
- 2) Infrastruktūros tobulinimas;
- 3) Paramos tobulinimas;
- 4) Turinio tobulinimas;
- 5) Personalo tobulinimas.

Teiginiai, esantys blokuose, buvo vertinami taip : 1 – labai blogai, 2- blogai, 3- vidutiniškai, 4 – gerai, 5- labai gerai.

Valstybinės švietimo strategijos kryptys ir kriterijai

Blokai	Teiginiai
Valdymo tobulinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjų vertinimas 2. Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas rengiant studentus 3. Visuomenės įtaka aukštajam mokslui 4. Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms 5. Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę
Infrastruktūros tobulinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga 2. Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas 3. Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje 4. Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė 5. Aukštųjų mokyklų finansavimo principas „pinigai seka paskui studentą“ 6. Esamas dėstytojų atlyginimo dydis 7. Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas 8. Aukštųjų mokyklų aprūpinimo vadovėliais ir mokymo priemonėmis
Paramos tobulinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aukštojo mokslo studijų programų individualizacij 2. Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas 3. Finansinės paramos studentams sistema
Turinio tobulinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aukštojo mokslo kokybė 2. Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis 3. Sudarytos sąlygos jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo 4. Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas 5. Informacinių technologijų diegimas aukštosiose mokyklose
Personalo tobulinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose 2. Aukštosios mokyklos dėstytojų kvalifikacija 3. Dėstytojų profesinės karjeros galimybės 4. Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybė mokytis visą gyvenimą

Duomenų apdorojimo metodai.

Tyrime buvo taikyti *aprašomieji ir daugiamačiai statistikos metodai* – dažniai, procentinis apskaičiavimas, duomenų padėties vidurkis, sąsajų lentelė ir koreliacinė analizė.

Kintamojo reikšmės santykinis dažnis parodo, kiek kartų reikšmė pasikartojo statistinėje eilutėje. (Leonavičienė, 2007). Apskaičiuojami kiekybinių ir kokybinių tyrimų kintamųjų dažniai.

Duomenų padėties vidurkis – tai taškas, vidutiniškai artimiausias visiems statistinės eilutės elementams. (Leonavičienė, 2007).

Sąsajų lentelės naudojamos siekiant išsiaiškinti dviejų kintamųjų reikšmes. Anot, T. Leonavičienės (2007), sąsajų lentelės ypač patogios tais atvejais, kai kintamieji yra ne kiekybiniai, o kokybiniai. Jei nagrinėjamos kelios kategorijos, tai minėtos lentelės bene geriausiai atskleidžia sąsajas tarp skirtingų kategorijų.

Koreliacinė analizė naudota tiesiniam statistinio ryšio stiprumui tarp požymių nustatyti. Jei analizuojami požymiai matuoti rangine skale, stiprumas reiškiamas *Spearman* koreliacijos koeficientu. V. Čekanavičius ir G. Murauskas (2002) teigia, kad tarp kintamųjų yra:

- labai silpnas ryšys, jei $|r| \leq 0,3$;
- silpnas ryšys, jei $-0,5 < r \leq -0,3$ arba $0,3 < r \leq 0,5$;
- vidutinio stiprumo ryšys, jei $-0,7 < r \leq -0,5$ arba $0,5 < r \leq 0,7$;
- stiprus ryšys, jei $-0,9 < r \leq -0,7$ arba $0,7 < r \leq 0,9$;
- labai stiprus ryšys, jei $-1,0 < r \leq -0,9$ arba $0,9 < r \leq 1,0$.

Kokybinė turinio kontent-analizė. Anot Tidikio (2003), kontent-analizės metodas yra socialinės informacijos turinio kiekybinė analizė. Bendriausia prasme kontent-analizė yra technika, leidžianti objektyviai ir sistemiškai išnagrinėjus teksto ypatybes, daryti patikimas išvadas (Tidikis, 2003). Šio metodo esmė ta, kad teksto (ar kito dokumento) struktūroje išskiriami ir apibrėžiami statistinio stebėjimo vienetai, kurie užkoduojami ir perkeliama į teksto analizės matricą. Tokiu būdu užfiksuojami tyrinėtoją dominančių teksto struktūrinių vienetų dažnumai, kurie vėliau ištiriami statistiškai (Merkys, 1995).

Taigi procedūriškai kontent-analizėje galima išskirti tokius etapus: pirmiausia nustatomas teksto žodynas, toliau formuojamos kategorijos, žodžiai grupuojami priskiriant bendrą prasmę; kategorijos išreiškiamos absoliučiais ir santykiniais dažniais lyginamuose tekstuose ir įvertinamos ir išsiaiškinama jų priklausomybė. Kontent – analizės procedūra užbaigiama visų kategorijų visame tekste išreikštumo nustatymu.

3.1.2. Tyrimo imtis

Tyrimo dalyvavo Šiaulių (ŠU), Klaipėdos (KU), Kauno Medicinos (KMU) ir Vilniaus Pedagogikos (VPU) universitetų bei Šiaulių (ŠK), Klaipėdos (KLK), Žemaitijos (ŽK) ir Panevėžio (PANKO) kolegijų dėstytojai. Dėstytojų amžius nuo 25 iki 73 metų. Tai siekiama surinkti kuo įvairesnę pateikėjų nuomonę apie švietimo strategijos įgyvendinimo problemas aukštajame moksle. Kiekvienai institucijai buvo pateiktos po 50 anketų. Iš viso išdalinta 400 anketų. Iš kurių grįžo 293, tai sudaro 73 %. Galima pateikti tyrimo imties charakteristiką (3 lentelė)

Tyrimo imties charakteristika

Universitetai (n=200)								Kolegijos (n=200)							
ŠU (n=50)		KU (n=50)		KMU (n=50)		VPU (n=50)		ŠK (n=50)		KLK (n=50)		ŽK (n=50)		PANKO (n=50)	
(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
37	74	42	84	26	52	48	96	49	98	18	36	50	100	23	46
VISO (n)								VISO (n)							
153								140							
(%)								(%)							
77								70							
IŠ VISO n = 293															
% = 73															

Kaip matome 3 lentelėje tyrime dalyvavo daugiau universitetų dėstytojų (n=153). Tai sudaro 77 %. Mažiausiai anketų grąžino Kauno Medicinos universitetas. Iš duotų 50, grįžo tik 26 vienetai. 96 % iš 50 išdalintų anketų grįžo iš Vilniaus pedagoginio universiteto.

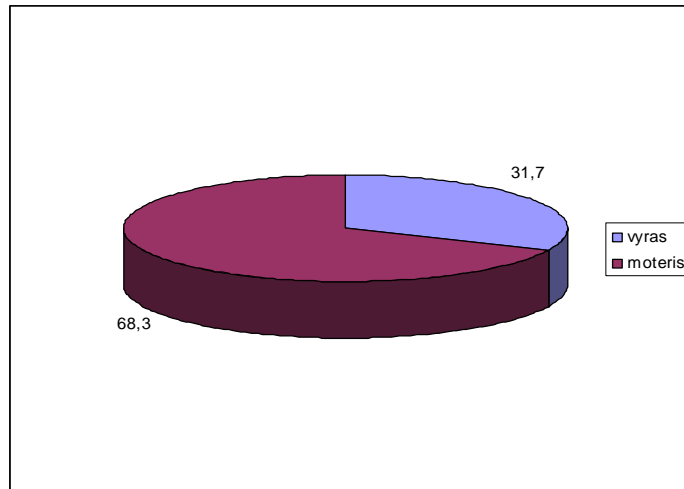
Kolegijose dirbančių dėstytojų tyrime dalyvavo 140. Tik 18 respondentų anketas užpildė Klaipėdos kolegijoje. Tai mažiausias skaičius tarp tyrime dalyvavusių respondentų iš kolegijų. Daugiausiai anketos grįžo iš Šiaulių kolegijos (98%) ir 100 % iš Žemaitijos kolegijos.

Anoniminė - anketinė apklausa vyko nuo 2008 m gruodžio mėnesio iki 2009 m kovo vidurio. Ilgiausiai anketas pildė Klaipėdos kolegijos dėstytojai.

3.2. Tyrimo analizė ir interpretacija

3.2.1. Demografinių duomenų apibendrinimas

Apskaičiuokime tyrime dalyvavusių respondentų lytį. Tyrime dalyvavo 293 respondentai. Iš jų moterų buvo 200, o vyrai sudarė likusią respondentų dalį, t. y. 93. Atitinkamai pasiskirsto 68,3 % ir 31,7 %. Šiuos duomenis galime pateikti diagrama. (13 pav.)

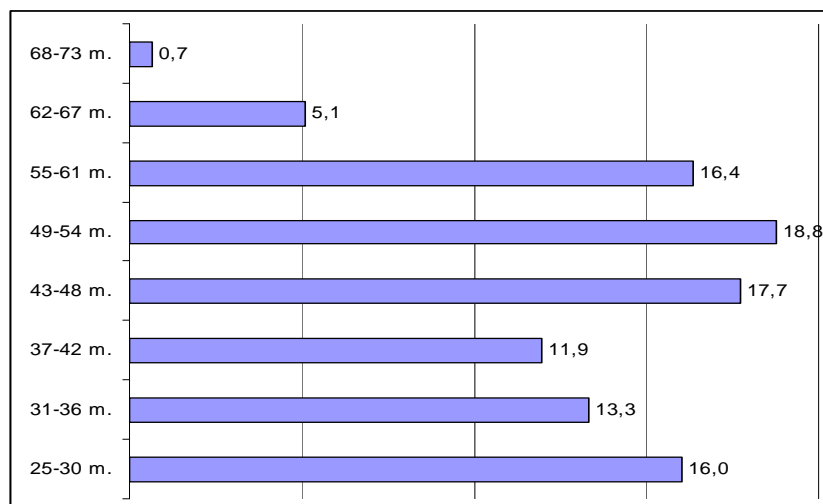

13 pav. Respondentų procentinis pasiskirstymas pagal lytį

Siekiant išsiaiškinti respondentų amžių, buvo imamas 5 metų intervalas. Apskaičiavus mokymosi metus, pasirinktas dėstytojo amžius nuo 25 metų. Iš viso respondentų amžius suskirstytas į 8 intervalus:

- 1) 25-30 m ; 2) 31-36 m ; 3) 37-42 m; 4) 43-48m ;
- 5) 49-54 m ; 6) 55 -61 m; 7) 62 -67 m; 8) 68-73 m

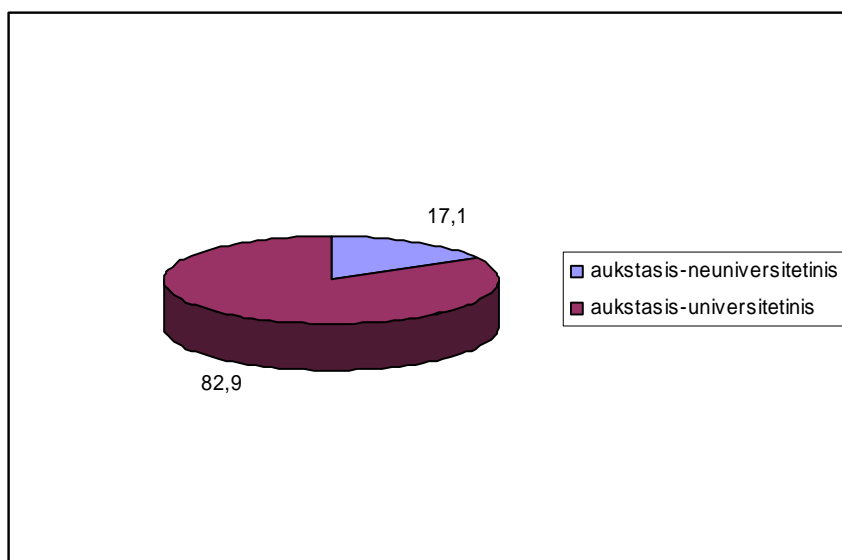
Pastarojo 68-73 amžiaus dėstytojų tyrime dalyvavo 2 (0,7%). Kaip matome 14 pav. daugiausiai tyrime dalyvavo 49-54 metų respondentai. Jie sudarė 18,8 %.

14 pav. Tyrimo dalyvių amžiaus intervalų procentinis pasiskirstymas

17,7 % tyrime dalyvavo 43-48 metų respondentai. Turintys 55-61 metus tiriamųjų sudarė 16,4%. 25-30 metų respondentai sudarė 16 %. Apžvelgus ir suskaičiavus tyrimo dalyvių amžių, galima teigti, kad daugiausiai buvo 43- 61 metų bei 25-30 metų respondentai.

Apskaičiuokime kokį išsilavinimą turintys respondentai dalyvavo tyrime (15 pav.).

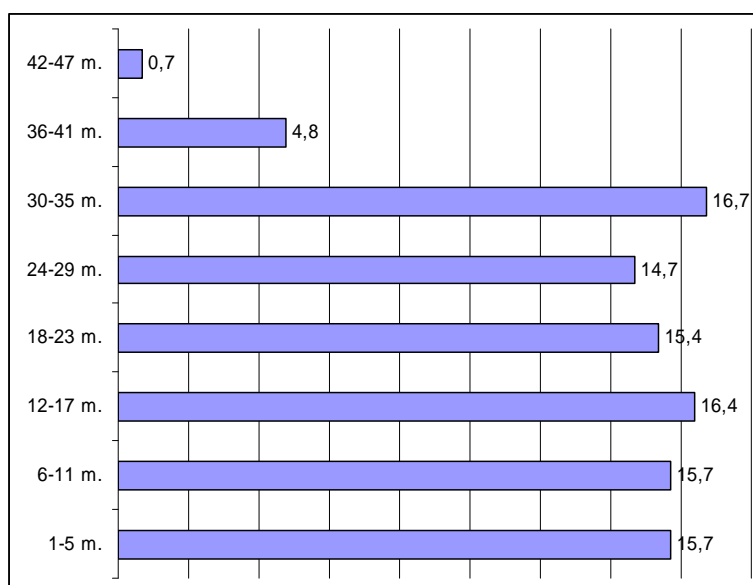
15 pav. Tyrimo dalyvių išsilavinimo procentinis pasiskirstymas

15 pav. informuoja, kad 243 respondentai turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą. Ir tai sudaro beveik 83 % visų tyrimo dalyvių, o aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą sudaro 17 % tyrime dalyvavusių respondentų.

Apžvelkime tyrimo dalyvių darbo stažą (16 pav.).

Dalyvių darbo stažas suskirstytas 5 skaičių intervalu. Tokių intervalų buvo iš viso 8:

- 1) 1-5 m.; 2) 6-11 m.; 3) 12-17 m.; 4) 18-23 m.;
- 5) 24-29 m.; 6) 30-35 m.; 7) 36-41 m.; 8) 42-47 m.

16 pav. Tyrimo dalyvių pagal amžiaus grupes darbo stažo pasiskirstymas

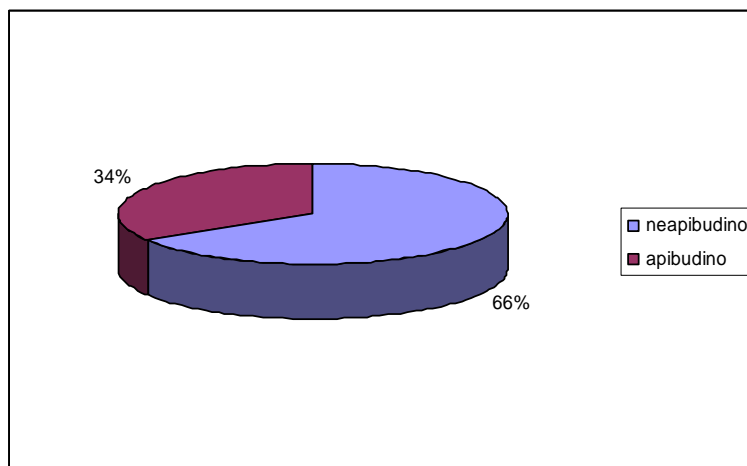
Daugiausiai net 49 respondentai nurodė 30-35 metų darbo stažą. Tai sudaro 16,7 %. Kaip matome 16 pav. didžiausią darbo stažą turį dėstytojai sudaro 0,7 %.

Antroje pozicijoje, pagal anketinėje apklausoje dalyvavusių respondentų yra 16,4 %, tai sudaro 12-17 metų darbo stažą turintys dėstytojai. Po 15,7 % tiriamųjų apklausoje dalyvavo 1-5 metus ir 6-11 metų turintys darbo stažą dėstytojai.

Žiūrint į tyrimo dalyvių amžiaus, darbo stažo ir išsilavinimo pasiskirstymą, galima teigti, kad empirinai tyrimo daugiausiai dalyvavo, turintys 49-54 metų (18,8 %), 30-35 metų darbo stažą (16,7 %) ir aukštąjį universitetinį išsilavinimą (82,9 %) respondentai. Taip pat daugiausiai tyrimo dalyvavo moterys (68,3 %).

3.2.2. Valstybinės švietimo strategijos paaiškinimo kokybinė analizė

Siekiant išsiaiškinti respondentų nuomonę, ar tikrai suvokia kas yra Valstybinė švietimo strategija, buvo pateiktas atviras klausimas: „ Apibūdinkite, kaip Jūs suprantate Valstybinę švietimo strategiją aukštajame moksle“. Respondentų buvo prašoma apibūdinti 3-5 sakiniais, jei apie šią strategiją nieko nežino, tai prašoma parašyti, kad „nesusipažinęs“.

17 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimo procentinis pasiskirstymas

Kaip matome 17 pav. 66 % visų respondentų su šia Valstybine švietimo strategija nėra susipažinę. Likusioji dalis respondentų (34 %) keliais sakiniais apibūdino Valstybinės švietimo strategijos sampratą.

Akademinės bendruomenės nuomonės (34 %) buvo susistemintos į tris kategorijas: strategijos suvokimas, strategijos siekiai, aukštojo mokslo tobulinimas (žr. 2 priedą). Respondentų nuomonė apie Valstybinę švietimo strategiją įvairi, atspindi strategijos plėtotės siekius. Žemaitijos kolegijos dėstytoja sako, kad „strategija – valstybės politika. Yra parengta visoms visuomenės gyvenimo sritims. Čia numatytos ateities gairės, veiksmai, silpnybės, stiprybės, galimybės. Tai dokumentas, kuriame išdėstyta ilgalaikės švietimo raidos misija: „padėti asmeniui suvokti šiuolaikinį pasaulį, įgyti kultūrinę bei socialinę kompetenciją ir būti savarankišku, veikliu, atsakingu žmogumi, norinčiu ir gebančiu nuolat mokytis bei kurti savo ir bendruomenės gyvenimą“. Bene tiksliausias strategijos apibūdinimas. Tačiau tyrimo dalyvių viena iš pagrindinių nuomonių yra, kad ši strategija – tik epizodinė, nėra priimtas įstatymas, tai tik dokumentai, kurie atspindi aukštojo mokslo plėtotės siekius. Šiuos siekius tyrimo dalyvė apibūdina taip: „Pasiiekti, kad aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų sistema atitiktų šalies ūkio, visuomenės ir asmens poreikius, užtikrintų ilgalaikę darnią šalies plėtrą ir tarptautinį konkurencingumą“. Svarbi veiksnių strategavimo ir veiksnių plano užtikrinamumas, tobulinant aukštojo mokslo kokybę.

Aukštojo mokslo tobulinimo kategorijoje išskiriamos kelios nuomonės, kurios atitinka realijas. Viena iš jų, kad aukštasis mokslas turi jungtis į bendrąją europos aukštojo mokslo erdvę. Keletas universitetų dėstytojų mini, kad „aukštasis mokslas – nemokamas, valstybė suteikia galimybes mokytis įvairių gabumų ir galimybių turintiems studentams, galimybė mokytis visą gyvenimą“, kad „turi būti nemokamas aukštasis mokslas, kokybiška aukštojo mokslo kokybė, aukštojo mokslo

tarptautiškumas, kokybiška ir sąžininga mokslo ir studijų sistema, kokybiški, betarpiški dėstytojų ir studentų santykiai“. Kolegijos dėstytojų nuomone, „aukštasis mokslas- valstybės švietimo politikos prioritetai, tikslai, uždaviniai. Tiems tikslams ir uždaviniams pasiekti numatytos priemonės, ištekliai ir laikotarpis“ ir „svarbi aukštojo mokslo kaita, aukštoji mokykla moderni, atvira, savarankiška, aukštasis mokslas visiems prieinamas ir kokybės užtikrinimas“.

Vienas iš reikšmingiausių Valstybinės švietimo strategijos apibudinimų yra toks: „Valstybinė švietimo strategija turi sudaryti sąlygas taip vystyti aukštąjį mokslą, kad jis tenkintų jaunimo poreikius, pagal jiems atsiveriančias galimybes, pagal informacijos, technikos ir mokslo sparčius pokyčius.“

Respondentai pasisako už nemokamą, kokybišką aukštąjį mokslą. Suteikiama galimybė mokytis visą gyvenimą. Aukštasis mokslas prieinamas kiekvienam.

Dalyvių nuomone pagrindiniai valstybinės švietimo strategijos akcentai yra:

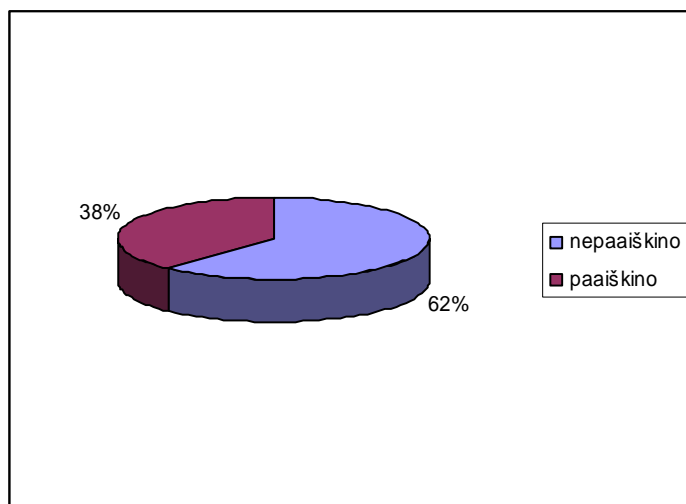
- 1) mokslinė taikomoji veikla,
- 2) informacinės technologijos,
- 3) inovacinių elementų taikymas studijų procese,
- 4) studijų kokybės kontrolė ir užtikrinimas.

Tačiau tyrimo dalyvių nuomonė apie šio laikotarpio esamus švietimo sistemos įvykius yra vienareikšmiška – „aiškus dingo, eilinis pertvarkų etapas tęsiasi iki begalybės, universitetų stambinimas, struktūrų keitimai – neaiškūs, dėstytojų karjeros – įšaldytos“.

3.2.3. Decentralizacijos suvokimas akademinėje bendruomenėje

Decentralizacija – valdžios funkcijų perleidimas, priklausymas vietos valdžios organams (Tarptautinių žodžių žodynas, 2005). Tyrimo dalyvių nuomone, tai Švietimo ir mokslo ministerijos dalies funkcijų perdavimas tarpinei valdymo grandžiai, o taip pat institucijų valdymo atsakomybės perdavimas universitetams ir kolegijoms. Universitetai bus pavaldūs smulkesnėms valdžios institucijoms: miesto švietimo skyriams.

Anketinėje apklausoje dalyvavo 293 respondentai, tačiau decentralizacijos paaiškinimo nesuprato net 62 %, t. y. 180 respondentų (18 pav.).

18 pav. Decentralizacijos paaiškinimo procentinis pasiskirstymas

38 % respondentų atsakymai apie decentralizaciją buvo sisteminami į tris kategorijas: decentralizacijos suvokimas, decentralizacijos vertinimas, decentralizacijos tikslai.

(žr. 3 priedą)

Decentralizacijos suvokime daugelis respondentų teigia, kad vietos valdžios organai gali tinkamai vadovauti bei organizuoti aukštojo mokslo veiklą bei kardinalioji strategija turėtų taip pat priklausyti valdžios organams. Tačiau ne kiekviena savivaldybė galėtų išlaikyti universitetą ar kolegiją. „Decentralizacija vyksta lėtai ir nesistemiškai. Lietuvoje švietimo sistema yra itin centralizuotos struktūros. Be to, savivaldos elementai, kurie šiuo metu egzistuoja aukštosiose mokyklose yra tik deklaruojami arba naudingi tik valdymo ir kontrolės palaikymui, aukštosios mokyklos administracijos lygmenyje“. Anot respondentų, šis procesas suteikia vilties ir siekių ateičiai. Decentralizacija suteikia:

- 1) daugiau vadybos,
- 2) finansų veiklos,
- 3) ugdymo proceso tobulinimo galimybių atskiriems aukštojo mokslo vienetams,
- 4) labiau individualizuoja studijas, įskaitant institucijos savitumą.
- 5) galimybę institucijai išnaudoti savo stipriąsias puses, specifiką, soc. partnerius ir pan.

Tyrimo dalyvių nuomone, kad kiekviena valdžia turi žinoti kas vyksta jų valdomoje įstaigoje. Tai geras būdas kontroliuoti situaciją ir dalyvauti įmonės ar įstaigos gyvenime, esant toje pačioje vietoje kaip ir pavaldiniai. Taip pat suteikia galimybę regioninių aukštųjų mokyklų steigimui ir finansavimui.

Respondentė mini: „Decentralizacija neigiamai veikia kokybę – visose aukštosiose mokyklose yra dubliuotos pačios studijų programos, steigiami įvairūs padaliniai. Aukštajam mokslui suteikiamas verslo, blogąja prasme, statusas“.

Daugelis respondentų decentralizaciją supranta kaip autonomiškumą, kad kiekviena mokslo institucija turi autonomijos teises finansine, tiek mokslinė prasme. Taip pat reiktų pasikliauti rinkos dėsniais, komercializuoti aukštąjį mokslą. „Visiška autonomizacija – tai ne tik laisvė, bet ir galimybė diskretizuoti aukštąjį mokslą“ – sako tyrimo dalyvis.

3.2.4. Valdymo tobulinimo analizė

Siekiant išsiaiškinti Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo problemas, buvo suformuluoti teiginiai, kur respondentai juos galėjo įvertinti balais.

Valdymo tobulinimo bloke pateikiami teiginiai šie:

- Aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjų vertinimas;
- Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas, rengiant studentus;
- Visuomenės įtaka aukštajam mokslui;
- Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms;
- Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę;

Išnagrinėjime kaip šiuos teiginius įvertino respondentai. Pirmiausiai apžvelkime koks yra respondentų atsakymų dažnio pasiskirstymas.

Iš 4 lentelės duomenų matome, kad respondentai šį bloką daugiausiai vertino palankiai. Dauguma respondentų (n=156) teigiamai vertina aukštojo mokslo būsimų reformų idėjas. Labai blogai (n=48) ir blogai (n=96) respondentai atsiliepė apie teiginius: „*Visuomenės įtaka aukštajam mokslui*“ ir „*Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms*“. 87 respondentai teigia, kad aukštųjų mokyklų atsakomybė už švietimo prieinamumą ir kokybę didėja. Tuo tarpu stulpelyje „labai gerai“ daugiausiai (n=6) tiriamieji įvertino esamą aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą, rengiant studentus.

Valdymo bloko teiginių pasiskirstymas pagal dažnį ir procentus

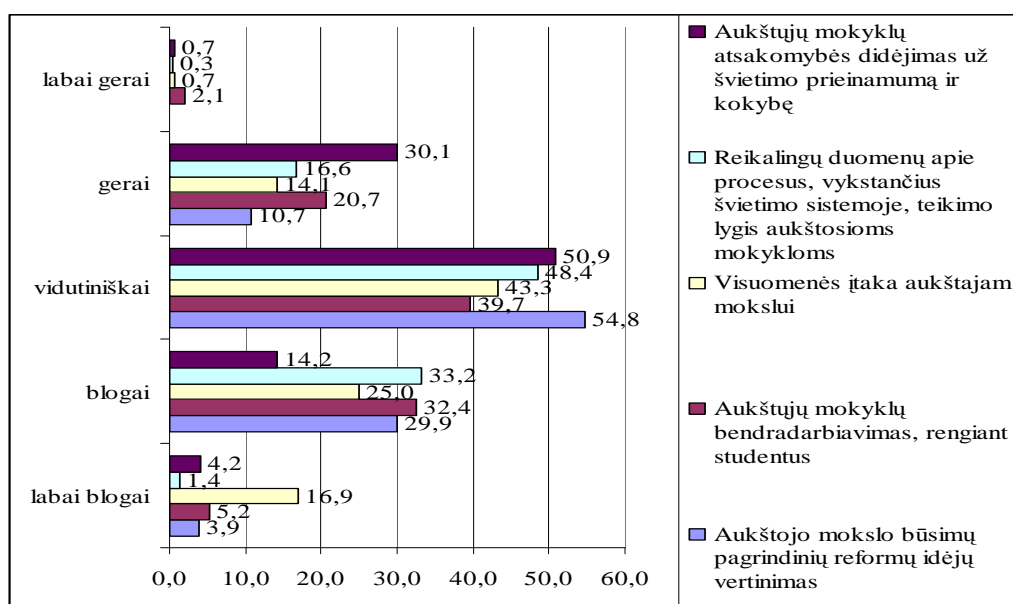
Teiginiai	Įvertinimo dažniai ir procentai									
	LABAI BLOGAI (1 balas)		BLOGAI (2 balai)		VIDUTINIŠKAI (3 balai)		GERAI (4 balai)		LABAI GERAI (5 balai)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjų vertinimas	11	3,9	84	29,9	156	54,8	30	10,7	-	-
Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas, rengiant studentus	15	5,2	94	32,4	115	39,7	60	20,7	6	2,1
Visuomenės įtaka aukštajam mokslui	48	16,9	71	25	123	43,3	40	14,1	2	0,7
Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms	4	1,4	96	33,2	140	48,4	48	16,6	1	0,3
Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę	12	4,2	41	14,2	147	50,9	87	30,1	2	0,7

Įsireikškime šių teiginių įvertinimą procentais (19 pav.).

19 pav. informuoja, kad dauguma respondentų (54,8 %) palankiai vertina aukštojo mokslo reformų idėjas ir (50,9 %) aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimą už švietimo prieinamumą ir kokybę. Pastarąjį teiginį daugelis respondentų įvertino 4 balais – „gerai“. Tai sudaro 30,1 % valdymo tobulinimo bloko teiginių įvertinimo.

Kaip teigia V. Keciorytė (2008), kad vienas iš aktualiausių šiandienos aukštojo mokslo institucijų uždavinių yra suartinti akademinį bendruomenių narius su platesniais visuomenės sluoksniais. Visuomenės ir aukštojo mokslo institucijų partnerystei atsirasti svarbus bendras sutarimas ir bendri siekiai. Tai, kiek šios institucijos norės priimti bendruomenes, kiek pačios bendruomenės norės „įsileisti“ akademinę bendruomenę ir įsitraukti į tarpusavio bendradarbiavimą, kokios ir kaip bus sprendžiamos problemos, ir lems, koks partnerystės būdas bus pasirinktas.

Apžvelgus tyrimo rezultatus, galima teigti, kad visuomenė neįtakoja aukštąjį mokslą. Tai įrodo 16,9 % respondentų.

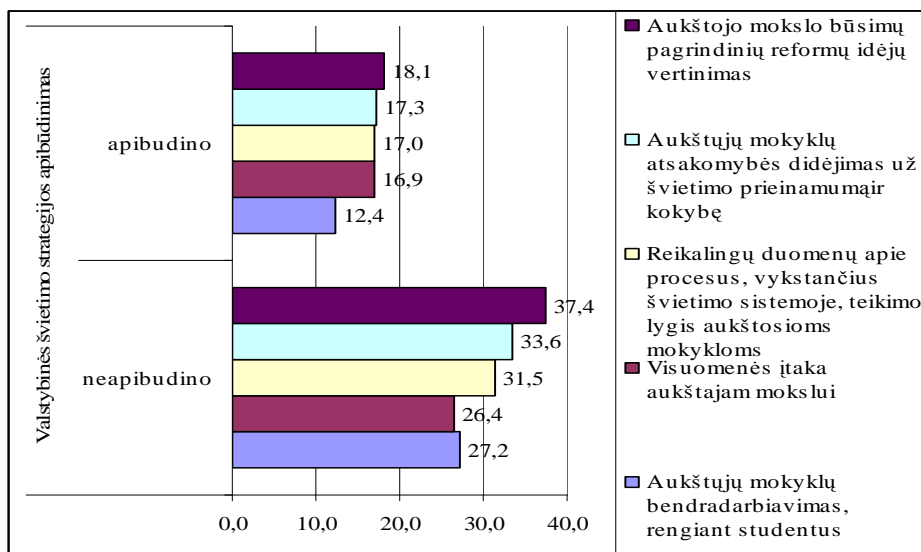

19 pav. Valdymo tobulinimo bloko teiginių procentinis pasiskirstymas

Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą, rengiant studentus respondentų nuomonė pasiskirstė ties 20,7 % geru, 39,7 % palankiu ir 32,4 % neigiamu vertinimu. Palyginus teiginių įvertinimą, galima teigti, kad respondentų nuomonė svyruoja, tačiau, kaip matome 19 pav., dauguma respondentų šio bloko teiginius vertina palankiai..

Siekiant išsiaiškinti kaip respondantai įvertino valdymo bloko teiginius, žinodami Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimą ir atvirkščiai, buvo sudaryta sąsajų lentelė, kuri buvo apdorota ir rezultatai pateikiami diagrama (20 pav.). Kadangi valdymo tobulinimo bloko teiginius respondantai vertino 3 balais – „vidutiniškai“ (4 lentelė), todėl diagramos sudarymui buvo pasirinktas šis vertinimas.

Kaip matome 20 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimo nežinodami (66%), respondantai vidutiniškai įvertino aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjas. Tai sudaro 37,4 %. Lyginant su tais respondентаis, kurie žinojo Valstybinės švietimo strategijos nuostatus (34 %), šis teiginys įvertintas 18,1 %. Teiginiai : „Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę“ ir „Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms“ santykių palyginime su Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimu ir neapibūdinimu yra panašiai įvertinti.

20 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibudinimo ir valdymo tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas

Sąsaja tarp teiginio „*Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas, rengiant studentus*“ ir Valstybinės švietimo strategijos apibudinimo, galima teigti, kad nežinantys Valstybinės švietimo strategijos siekių, nuostatų, šiam teiginiui skyrė 27,2 %, o apibudinę – 12,4 %.

Apibendrinant tobulinimo bloko teiginių vienos ir kitos grupės įvertinimą, galima teigti, kad teiginiai buvo įvertinti santykinai vienodai.

Paanalizuokime šio bloko teiginių statistinį ryšį (koreliaciją) pagal Spearmaną (5 lentelė).

5 lentelėje pateikti rezultatai rodo, kad tarp daugelio įvertinimų yra silpnas koreliacinis ryšys arba jo iš esmės nėra. Pavyzdžiui, tarp teiginių „*Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę*“ ir „*Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms*“ ($r=0,438$), „*Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms*“ ir „*Visuomenės įtaka aukštajam mokslui*“ ($r=0,428$) įvertinimų egzistuoja silpnas koreliacinis ryšys, o tarp teiginių „*Visuomenės įtaka aukštajam mokslui*“ ir „*Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas, rengiant studentus*“ įvertinimų koreliacinio ryšio iš esmės nėra ($r=0,274$).

Valdymo bloko koreliacija, r

	Aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjų vertinimas	Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas, rengiant studentus	Visuomenės įtaka aukštajam mokslui	Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms	Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę
Aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjų vertinimas	1	0,279	0,202	0,366	0,279
Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas, rengiant studentus	0,279**	1	0,274	0,281	0,358
Visuomenės įtaka aukštajam mokslui	0,202**	0,274	1	0,428	0,286
Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms	0,366**	0,281	0,428	1	0,438
Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę	0,279**	0,358	0,286	0,438	1

** Koreliacija reikšminga 0,01 lygiu

Apibendrinant valdymo bloko teiginių įvertinimą, galima minėti, kad respondentai, kurie mano, kad aukštosios mokyklos didina atsakomybę už švietimo prieinamumą ir kokybę, palankiai vertina ir reikalingų duomenų apie procesus teikimo lygį bei visuomenės įtaką aukštajam mokslui.

3.2.5. Infrastruktūros tobulinimo analizė

Antrame infrastruktūros tobulinimo bloke pateikiami šie teiginiai:

- Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga;
- Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas;
- Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje;

- Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė;
- Aukštųjų mokyklų finansavimo principas „pinigai seka paskui studentą“;
- Esamas dėstytojų atlyginimo dydis;
- Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas;
- Aukštųjų mokyklų aprūpinimo vadovėliais ir mokymo priemonėmis;

R. Martinėnienė (2008) kalbėdama apie geresnę infrastruktūrą sako, kad investuojama į universitetų ir kolegijų infrastruktūrą, siekiant kokybiškoms studijoms pritaikyti auditorijas, laboratorijas, atnaujinti bazinę įrangą, diegti modernias informacijų technologijas, kad universitetai ir kolegijos galėtų vykdyti savo misiją.

Išnagrinėkime kaip infrastruktūros tobulinimo bloko teiginius įvertino respondentai.

Pirmiausiai apžvelkime koks yra infrastruktūros tobulinimo bloko respondentų atsakymų dažnio pasiskirstymas (6 lentelė).

6 lentelė

Infrastruktūros tobulinimo bloko teiginių pasiskirstymas pagal dažnį ir procentus

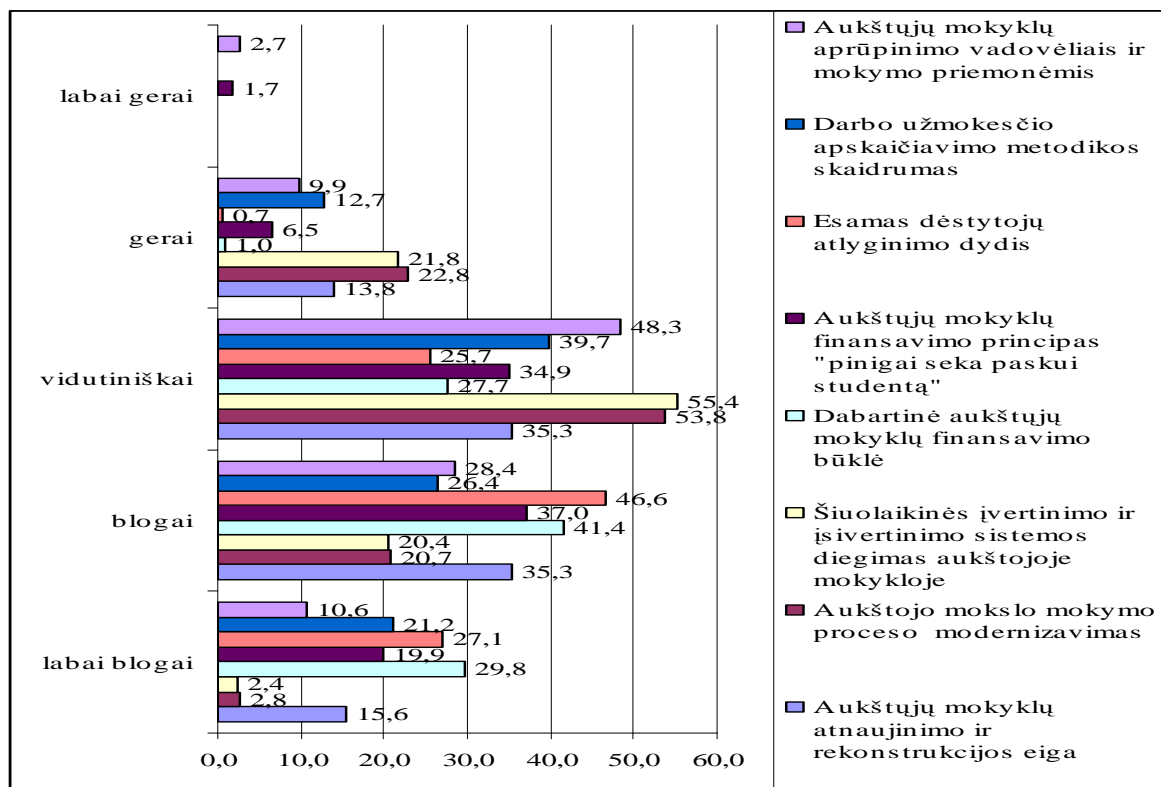
Teiginiai	Įvertinimo dažniai ir procentai									
	LABAI BLOGAI (1 balas)		BLOGAI (2 balai)		VIDUTINIŠKAI (3 balai)		GERAI (4 balai)		LABAI GERAI (5 balai)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga	45	15,6	102	35,3	102	35,3	40	13,8	-	-
Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas	8	2,8	60	20,7	156	53,8	66	22,8	-	-
Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje	7	2,4	59	20,4	160	55,4	63	21,8	-	-
Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė	87	29,8	121	41,4	81	27,7	3	1	-	-
Aukštųjų mokyklų finansavimo principas „pinigai seka paskui studentą“	58	19,9	108	37,0	102	34,9	19	6,5	5	1,7
Esamas dėstytojų atlyginimo dydis	79	27,1	136	46,6	75	25,7	2	0,7	-	-
Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas	62	21,2	77	26,4	116	39,7	37	12,7	-	-
Aukštųjų mokyklų aprūpinimo vadovėliais ir mokymo priemonėmis	31	10,6	83	28,4	141	48,3	29	9,9	8	2,7

Iš 6 lentelės duomenų matome, kad. akademinės bendruomenės nuomone labai bloga yra aukštųjų mokyklų finansavimo būklė. „Labai blogai“ stulpelyje ties šiuo teiginiu pasisakė 87 tiriamieji. 136 respondentai „blogai“ įvertino esamą dėstytojų atlyginimo dydį. Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas palankus aukštojoje mokykloje (n=160). Aukštojo mokslo modernizavimo ir aprūpinimo vadovėliais, mokymo priemonėmis procesus tiriamieji įvertino atitinkamai stulpeliuose „gerai“ (n=66) ir „labai gerai“ (n=8).

Remiantis respondentų teiginių įvertinimo dažnių pasiskirstymu (6 lentelė) galima teigti, kad infrastruktūros tobulinimui yra palankios galimybės.

Apžvelkime procentinį šių teiginių įvertinimo pasiskirstymą (21 pav.).

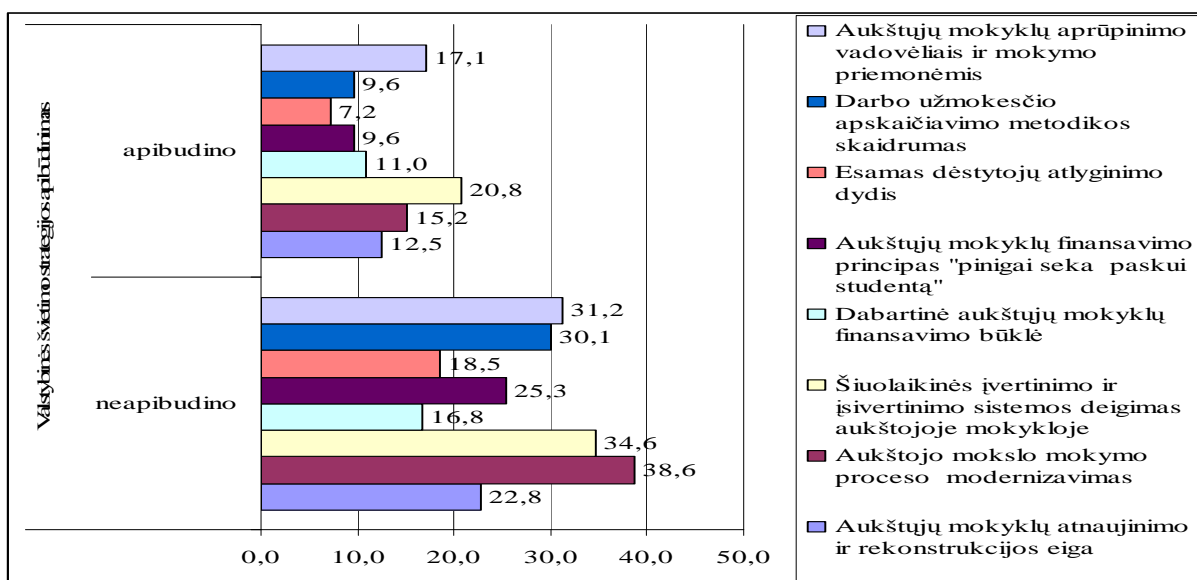
Bene daugiausiai 55,4 % respondentų vertina šiuolaikinę įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimą aukštojoje mokykloje. Taip pat vidutiniškai įvertintas aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas (53,8 %). Respondentų nuomonių kaita tarp teiginio „ Aukštųjų mokyklų finansavimo principas „pinigai seka paskui studentą“ yra dvireikšmė. Vieni respondentai šį teiginį įvertina labai gerai, tai sudaro 1,7 %, o kiti labai blogai (19,9 %). Lygiai tokia pati situacija yra tarp teiginio „ Aukštųjų mokyklų aprūpinimo vadovėliais ir mokymo priemonėmis“. Įvertinimas atitinkamai pasiskirstė 2,7 % ir 10,6 %.

21 pav. Infrastruktūros tobulinimo bloko teiginių procentinis pasiskirstymas

Kaip matome 21 pav. bloga (41,4 %) ir labai bloga (29,8 %), respondentų nuomone, yra dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė. Nuo 2003 m. II pusmečio 20 % vienodai padidintas visų kategorijų universitetų dėstytojų ir tyrėjų vidutinis darbo užmokestis. Tiriamieji šį procesą įvertino neigiamai. Pasak respondentų mažas (46,6 %) ir itin mažas (27,1 %) yra esamas dėstytojų atlyginimo dydis.

Apžvelgę respondentų infrastruktūros tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinį pasiskirstymą, paanalizuokime kaip tiriamieji vertina šio bloko teiginius žinodami ir nežinodami Valstybinės švietimo strategijos nuostatas. Buvo sudaryta sąsajų lentelė, kuri apdorota ir rezultatai pateikiami diagrama (22 pav.). Kadangi infrastruktūros tobulinimo bloko teiginius respondentai daugiausiai vertino 3 balais – „vidutiniškai“ (6 lentelė), todėl diagramos sudarymui buvo pasirinktas šis vertinimas.

22 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibudavimo ir infrastruktūros tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas

22 pav. informuoja, kad tarp žinančių Valstybinės švietimo strategijos nuostatas ir jų nežinančių, infrastruktūros tobulinimo bloko teiginiai santykinai įvertinti vienodai. Teiginys „Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas“ įvertintas kiek skirtingiau. Kaip matome 20 pav. apibudinantis Valstybinę švietimo strategiją šiam teiginiui skyrė 15,2 %, o nežinantys – 38,6 %. Taip pat išryškėja teiginių „Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas“ ir „Aukštųjų mokyklų finansavimo principas „pinigai seka paskui studentą“ įvertinimas. Neapibudinę Valstybinę švietimo

strategiją, 30,1 % respondentų pasisako už skaidrią darbo užmokesčio metodiką. Tuo tarpu, žinantys Valstybinės švietimo strategijos nuostatas, šį teiginį respondentai įvertino tik 9,6 %.

Toliau apžvelkime koks gali būti statistiškai reikšmingas ryšys tarp šių infrastruktūros tobulinimo bloko teiginių (7 lentelė).

7 lentelė

Infrastruktūros tobulinimo koreliacija, r

	Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga	Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas	Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje	Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė	Aukštųjų mokyklų finansavimo principas "pinigai seka paskui studentą"	Esamas dėstytojų atlyginimo dydis	Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas	Aukštųjų mokyklų aprūpinimas vadovėliais ir mokymo priemonėmis
Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga	1	0,374**	0,107	0,45**1	0,331**	0,510**	0,343**	0,248**
Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas	0,374**	1	0,246**	0,278**	0,306**	0,422**	0,349**	0,300**
Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje	0,107	0,246	1	0,189**	0,223**	0,124*	0,393**	0,288**
Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė	0,451**	0,278*	0,189*	1	0,35**1	0,563**	0,500**	0,401**
Aukštųjų mokyklų finansavimo principas "pinigai seka paskui studentą"	0,331**	0,306*	0,223**	0,351**	1	0,348**	0,211*	0,174**
Esamas dėstytojų atlyginimo dydis	0,510**	0,422**	0,124**	0,563**	0,348**	1	0,402**	0,288**
Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas	0,343**	0,349**	0,393**	0,500**	0,211**	0,402**	1	0,358**
Aukštųjų mokyklų aprūpinimas vadovėliais ir mokymo priemonėmis	0,248**	0,300**	0,288**	0,401**	0,174**	0,288**	0,358**	1

** Koreliacija reikšminga 0,01 lygiu

* Koreliacija reikšminga 0,05 lygiu

Iš 7 lentelės duomenų matome, kad tarp daugelio įvertinimų yra statistiškai reikšmingas vidutinis koreliacinis ryšys. Pavyzdžiui tarp teiginių: „*Esamas dėstytojų atlyginimo dydis*“, „*Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė*“ ($r=0,563$).

7 lentelė parodo, kad vidutinio stiprumo koreliacinis ryšys yra tarp teiginių „*Esamas dėstytojų atlyginimo dydis*“ ir „*Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga*“ vertinimo ($r=0,510$). Kaip matome iš šių akademinės visuomenės įvertinimų, teiginiai sąveikauja tarpusavyje ir neatsiejami vienas nuo kito. Tačiau yra nematomas priežasties faktorius, kad finansavimo būklė, atlyginimo dydis ir aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga priklauso nuo ekonominės padėties šalyje. Tarp šių teiginių: „*Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje*“ ir „*Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga*“ ($r=0,107$), „*Esamas dėstytojų atlyginimo dydis*“ ir „*Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje*“ ($r=0,124$) įvertinimų koreliacinio ryšio iš esmės nėra.

3.2.6. Paramos tobulinimo analizė

Trečias teiginių blokas parodo paramos tobulinimo galimybes. Šiam blokui priskiriami 3 teiginiai:

- Aukštojo mokslo studijų programų individualizacija
- Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas
- Finansinės paramos studentams sistema

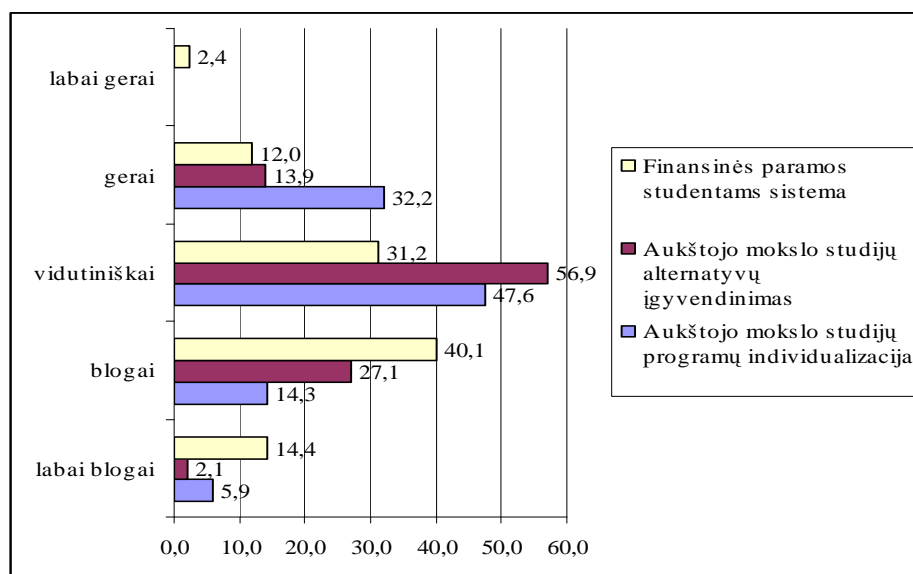
Išnagrinėkime kaip šiuos teiginius įvertino respondentai. Pirmiausiai apžvelkime koks yra respondentų atsakymo dažnių pasiskirstymas (8 lentelė).

Remiantis 8 lentelės duomenimis, daugiausiai respondentų „ labai blogai“ ($n= 42$) ir „ blogai“ ($n=117$) įvertino finansinės paramos studentams sistemą. Tačiau puikiai šį teiginį įvertino 7 respondentai. 92 respondentai palankiai pasisako už aukštojo mokslo studijų programų individualizaciją. Iš 8 lentelės duomenų matome, kad daugiausiai ($n=164$) akademinė visuomenė teigiamai įvertino aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimą.

Paramos tobulinimo bloko teiginių pasiskirstymas pagal dažnį ir procentus

Teiginiai	Įvertinimo dažniai ir procentai									
	LABAI BLOGAI (1 balas)		BLOGAI (2 balai)		VIDUTINIŠKAI (3 balai)		GERAI (4 balai)		LABAI GERAI (5 balai)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Aukštojo mokslo studijų programų individualizacija	17	5,9	41	14,3	136	47,6	92	32,3	-	-
Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas	6	2,1	78	27,1	164	56,9	40	13,9	-	-
Finansinės paramos studentams sistema	42	14,4	117	40,1	91	31,2	35	12,0	7	2,4

Toliau apžvelkime koks respondentų paramos tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas (23 pav.).

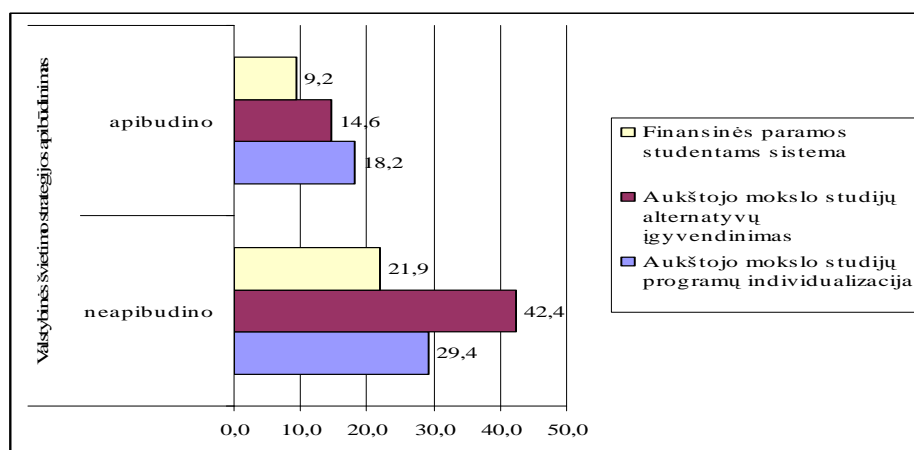
23 pav. Paramos tobulinimo bloko teiginių procentinis pasiskirstymas

Yra parengta Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarka, tačiau ypač neigiamai respondantai vertina šią finansinės paramos studentams sistemą. Tai sudaro 40 % visų respondentų nuomonės.

Dauguma respondentų teigiamai vertina aukštojo mokslo studijų programos individualizaciją (473,6%) ir alternatyvų įgyvendinimo lygį (56,9 %)(23 pav.).

Iš 23 pav. esančių duomenų matome, kad 2,4 % finansinę paramą studentams respondentai vertina „labai gerai“ ir „gerai“ (12,0 %) Tuo tarpu šis teiginys turi kitokią respondentų nuomonę – „blogai“ (40,1 %) ir „labai blogai“ (14,4 %). Šiuo klausimu akademinė bendruomenė neturi tvirtos nuomonės.

Apžvelgę respondentų paramos tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinį pasiskirstymą, paanalizuokime kaip tiriamieji vertina šio bloko teiginius žinodami ir nežinodami Valstybinės švietimo strategijos nuostatas. Buvo sudaryta sąsajų lentelė, kuri apdorota ir rezultatai pateikiami diagrama (24 pav.). Paramos tobulinimo bloko teiginius respondentai daugiausiai vertino 3 balais – „vidutiniškai“ (8 lentelė), todėl diagramos sudarymui buvo pasirinktas šis vertinimas.

24 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimo ir paramos tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas

Kaip matome 24 pav. labiausiai skiriasi teiginio „ *Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas*“ vertinimas. Neapibūdinę Valstybinės švietimo strategijos šiam teiginiui skyrė 42,4 %, tuo tarpu apibūdinę šią strategiją, respondentai svarbesniu išskyrė „ *Aukštojo mokslo studijų programų individualizacijos*“ teiginį (18,2 %).

Išanalizuokime paramos tobulinimo bloko teiginių įvertinimo koreliacinį ryšį. (9 lentelė)

9 lentelė

Paramos tobulinimo koreliacija, r

	Aukštojo mokslo studijų programų individualizacija	Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas	Finansinės paramos studentams sistema
Aukštojo mokslo studijų programų individualizacija	1	0,281**	-0,024
Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas	0,281**	1	0,302**
Finansinės paramos studentams sistema	-0,024	0,302**	1

** Koreliacija reikšminga 0,01 lygiu

Iš 9 lentelės duomenų matome, kad tarp teiginių įvertinimų yra silpnas koreliacinis ryšys arba jo iš beveik nėra. Pavyzdžiui, tarp teiginių: „*Finansinės paramos studentams sistema*“ ir „*Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas*“ įvertinimų egzistuoja silpnas koreliacinis ryšys ($r = 0,302$), o tarp teiginių „*Aukštojo mokslo studijų programų individualizacija*“ ir „*Finansinės paramos studentams sistema*“ įvertinimų egzistuoja labai silpnas koreliacinis ryšys ($r = 0,281$).

3.2.7. Turinio tobulinimo analizė

Turinio tobulinime svarbiausios vertybės – kokybė, kontekstualumas, socialinis teisingumas. Šiam blokui priskiriami šie teiginiai:

- Aukštojo mokslo kokybė;
- Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis;
- Sudarytos sąlygos jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo;
- Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas;
- Informacinių technologijų diegimas aukštosiose mokyklose;

„Aukštojo mokslo studijų kokybės gerinimas tiesiogiai siejamas su investicijomis į žmogiškuosius išteklius, studijų turinio tobulinimą ir infrastruktūros atnaujinimą. Siekiama, jog specialistų rengimas atitiktų darbo rinkos, konkretaus ūkio sektoriaus poreikius“ (Martinėnienė, 2008).

Išnagrinėkime kaip turinio tobulinimo bloko teiginius įvertino respondentai. Pirmiausiai apžvelkime koks yra turinio tobulinimo bloko respondentų atsakymų dažnio pasiskirstymas (10 lentelė).

Iš 10 lentelės duomenų matome, kad 41 respondentas „labai blogai“ ir 50 tiriamųjų „labai gerai“ vertina dabartinį studentų pasiruošimą studijoms lygi. 72 akademinės benduomenės nariai neigiamai vertina dabartinių studentų mokymosi krūvį. Tuo tarpu informacinės technologijos yra kokybiškai diegiamos į aukštąsias mokyklas. Tai pasisako 99 respondentai. Vidutiniška yra aukštojo mokslo kokybė. Taip vertina 162 respondentai.

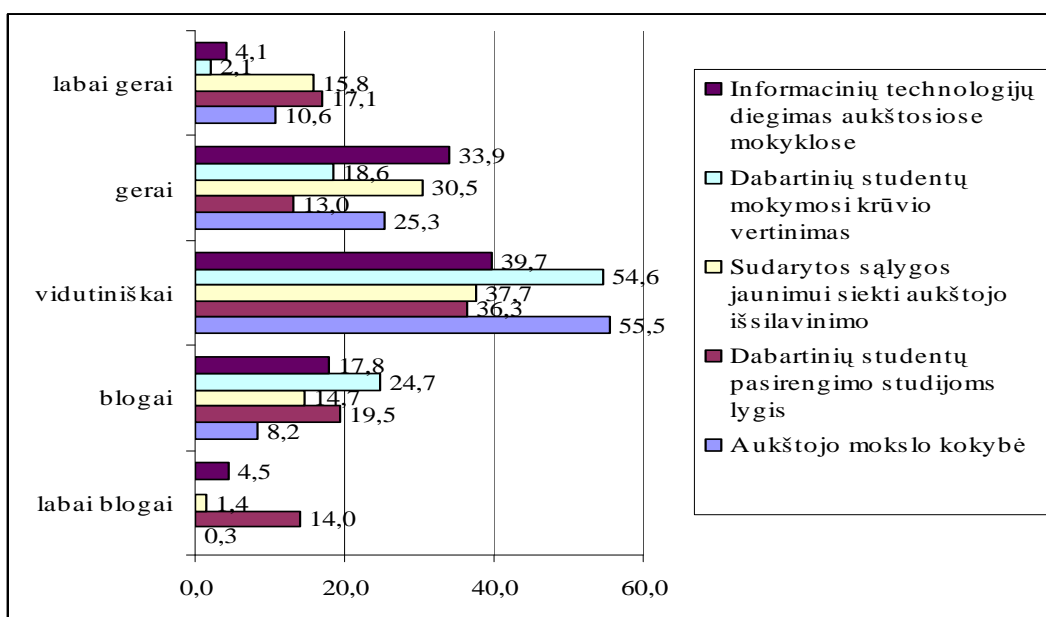
10 lentelė

Turinio tobulinimo bloko teiginių pasiskirstymas pagal dažnį ir procentus

Teiginiai	Įvertinimo dažniai ir procentai									
	LABAI BLOGAI (1 balas)		BLOGAI (2 balai)		VIDUTINIŠKAI (3 balai)		GERAI (4 balai)		LABAI GERAI (5 balai)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Aukštojo mokslo kokybė	1	0,3	21	8,2	162	55,5	74	25,3	31	10,6
Dabartinių studentų pasiruošimo studijoms lygis	41	14,0	57	19,5	106	36,3	38	13,0	50	17,1
Sudarytos sąlygos jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo	4	1,4	43	14,7	110	37,7	89	30,5	46	15,8
Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas	-	-	72	24,7	159	54,6	54	18,6	6	2,1
Informacinių technologijų diegimas aukštosiose mokyklose	13	4,5	52	17,8	116	39,7	99	33,9	12	4,1

Paanalizuokime turinio bloko teiginių įvertinimo procentinį pasiskirstymą (25 pav.).

55,5 % (25 pav.) tyrimo dalyviai vertina aukštojo mokslo kokybę, kuri panašia procentine išraiška (54,6%) lyginama su dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimu. Remiantis respondentų šių teiginių įvertinimu galima teigti, kad turinio tobulinimo galimybių yra vertinamos 3 balais - „vidutiniškai“ (10 lentelė).

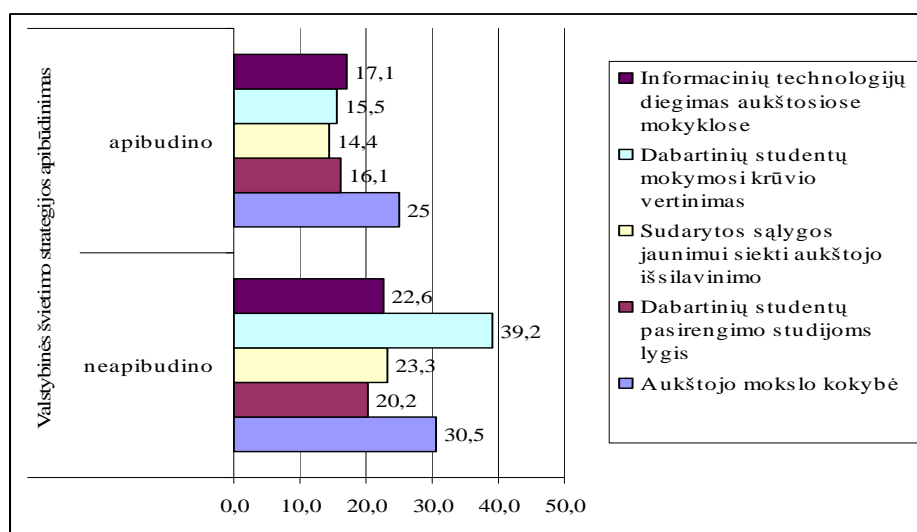

25 pav. Turinio tobulinimo bloko teiginių procentinis įvertinimas

Iš 25 pav. duomenų matome, kad aukštojo mokslo kokybę respondentai vertina palankiai (55,5 %), gerai (25,3 %) ir labai gerai (10,6 %). 8,2 % šiam teiginiui nepritaria ir vertina neigiamai. Tačiau pritarus respondentų daugumos nuomonei, aukštasis mokslas yra kokybiškas. Kiek įdomesni duomenys yra ties teiginiu „ *Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis* “. Šį teiginį akademinė bendruomenė įvertino ir labai gerai (17,1 %), ir labai blogai (14,0 %), ir abejodami (30,3 %). Galima teigti, kad dabartinis studentų pasirengimas studijoms lygis yra aktualus akademinėje bendruomenėje. Šią prielaidą įrodo nuomonių pasiskirstymas į teigiamą ir į neigiamą pusę. Informacinės technologijos į aukštąsias mokyklas diegiamos pakankamai gerai (39,7 %), „gerai“ (33,9%), tačiau esti ir nuomonių prieštaravimų. Neigiamai šį procesą vertina 17,8 % respondentų.

Pasižiūrėkime kaip turinio tobulinimo bloko teiginius vertina žinantys ir nežinantys Valstybinės švietimo strategijos nuostatas (26 pav.). Kadangi šio bloko teiginiai buvo įvertinti 3 balais – „vidutiniškai“ (10 lentelė), todėl šio bloko sąsajų lentelės sudarymui ir buvo pasirinktas šis įvertinimas.

Kaip matome iš šių (26 pav.) duomenų, nežinantys Valstybinės švietimo strategijos siekių, nuostatų, 39,2 % įvertino dabartinių studentų mokymosi krūvį. Tuo tarpu aukštojo mokslo kokybę vidutiniškai įvertino tiek žinantys ir suprantantys Valstybinę švietimo strategiją (25 %), tiek ir nežinantys (30,5 %). Apžvelgus šiuos duomenis galima teigti, kad respondentų nuomonės turinio tobulinimo bloke yra santykinai vienodos, lyginant su Valstybinės švietimo strategijos apibudiniu.

26 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibudinimo ir turinio tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas

Toliau apžvelkime koks gali būti statistiškai reikšmingas ryšys tarp šių turinio tobulinimo bloko teiginių (11 lentelė).

Iš 11 lentelės duomenų matyti, kad tobulinimo bloko teiginių įvertinimo yra vidutinio stiprumo koreliacinis ryšys. Tai įrodo teiginiai: „*Dabartinio studentų pasirengimo studijoms lygis*“ ir „*Aukštojo mokslo kokybės*“ ($r=0,558$) bei „*Sudarytos sąlygų jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo*“ ir „*Aukštojo mokslo kokybės*“ ($r=0,508$).

Labai silpnas koreliacinis ryšys matomas arba iš esmės jo nėra tarp šių teiginių : „*Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas*“ ir „*Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis*“ ($r=0,508$) įvertinimo.

Turinio tobulinimo koreliacija, r

	Aukštojo mokslo kokybė	Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis	Sudarytos sąlygos jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo	Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas	Informacinių technologijų diegimas aukštosiose mokyklose
Aukštojo mokslo kokybė	1	0,558**	0,508**	0,218**	0,227**
Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis	0,558**	1	0,487**	0,001	0,233**
Sudarytos sąlygos jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo	0,508**	0,487**	1	0,307**	0,302**
Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas	0,218**	0,001	0,307**	1	0,258**
Informacinių technologijų diegimas aukštosiose mokyklose	0,227**	0,233**	0,302**	0,258**	1

** Koreliacija reikšminga 0,01 lygiu

Apibendrinant teiginių įvertinimo ryšį, galima teigti, kad tie respondentai, kurie mano, kad studentų pasirengimas studijoms lygis ir sudarytos sąlygos siekti aukštojo išsilavinimo yra pakankamai geras, puikiai vertina ir aukštojo mokslo kokybę.

3.2.8. Personalo tobulinimo analizė

Personalo tobulinimo siekiai numato pedagogų rengimo, kvalifikacijos kėlimo ir jo tobulinimo sistemą. Personalo tobulinimo blokui priskiriami šie teiginiai:

- Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose
- Aukštosios mokyklos dėstytojų kvalifikacija
- Dėstytojų profesinės karjeros galimybės
- Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybė mokytis visą gyvenimą

Išnagrinėkime kaip šiuos teiginius įvertino respondentai. Pirmiausiai apžvelkime koks yra personalo tobulinimo bloko respondentų atsakymų dažnio pasiskirstymas (12 lentelė).

Paramos tobulinimo bloko teiginių pasiskirstymas pagal dažnį ir procentus

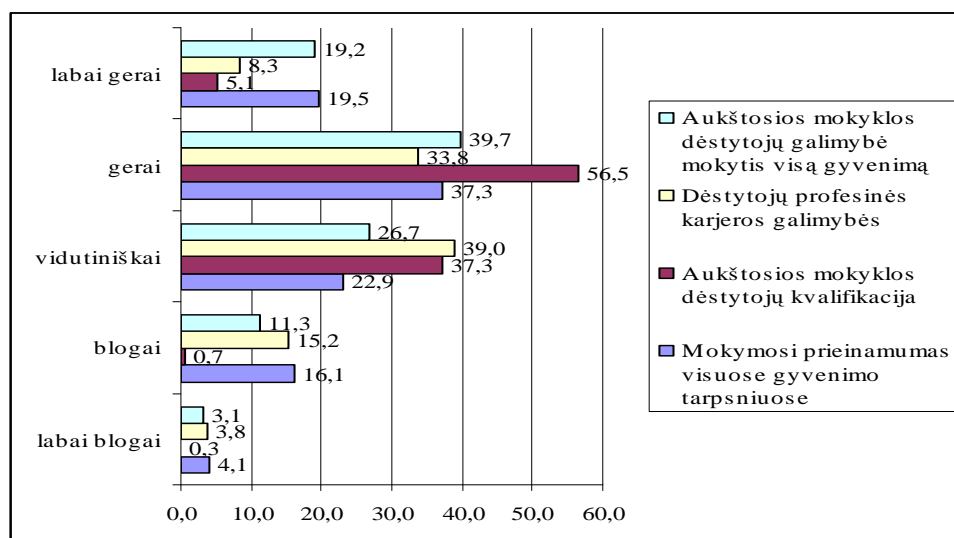
Teiginiai	Įvertinimo dažniai ir procentai									
	LABAI BLOGAI (1 balas)		BLOGAI (2 balai)		VIDUTINIŠKAI (3 balai)		GERAI (4 balai)		LABAI GERAI (5 balai)	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose	12	4,1	47	16,1	67	22,9	109	37,3	57	19,5
Aukštosios mokyklos dėstytojų kvalifikacija	1	0,3	2	0,7	109	37,3	165	56,5	15	5,1
Dėstytojų profesinės karjeros galimybės	11	3,8	44	15,2	113	39,0	98	33,8	24	8,3
Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybė mokytis visą gyvenimą	9	3,1	33	11,3	78	26,7	116	39,7	56	19,2

Kaip matome 12 lentelėje respondentai teiginį „Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose“ vertino įvairiai. „Labai blogai“ ir „blogai“ stulpeliuose šį teiginį vertino 12 ir 47 respondentai ir 57 tiriamieji šį teiginį vertino „labai gerai“. Respondentų, dalyvavusių apklausoje, nuomone vidutinės yra dėstytojų karjeros galimybės (n=113). Tačiau už esamą gerą aukštųjų mokyklų dėstytojų kvalifikaciją pasisakė 165 respondentai.

Anot V. Keciorytės (2008), „remiantis studijų prieinamumo principu, neturėtų būti svarbus studento amžius, taip pat ir tai, ar jis tik studijuoja, ar ir dirba. Šis principas grindžiamas galimybe studentui sudaryti individualią studijų programą ir galimybe pasitelkti įvairius mokymosi metodus“

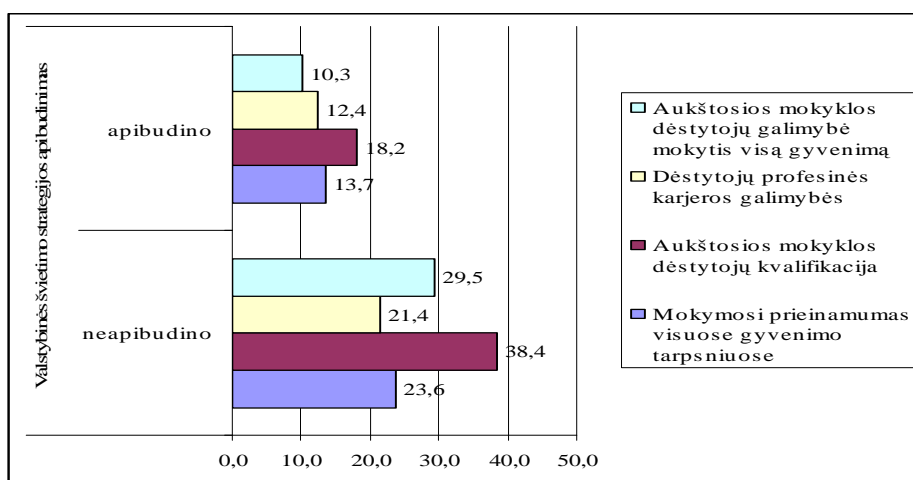
Paanalizuokime kaip pasiskirstė paramos tobulinimo bloko teiginių įvertinimas procentais (27 pav.)

Iš 27 pav. duomenų matyti, kad aukštosiose mokyklose dirba dėstytojai, turintys gerą (56,5 %) ir tinkamą (37,3 %) kvalifikaciją. Mokymosi prieinamumą visuose gyvenimo tarpsniuose respondentai įvertino „gerai“ (37,3 %), „vidutiniškai“ (22,9 %) ir „labai gerai“ (19,5 %). Tai galima teigti, kad aukštasis mokslas ir galimybė mokytis visą gyvenimą yra prieinamas. Tai įrodo, kad respondentai šią mokymosi visą gyvenimą galimybę įvertino 39,7 % (gerai) ir 19,2 % (labai gerai). Tiriamųjų nuomone, dėstytojų profesinės karjeros galimybės yra palankios (39%) ir geros (33,8%). Galima teigti tokią prielaidą, kad aukštųjų mokyklų dėstytojai yra tinkamos kvalifikacijos, suteikiamos profesinės karjeros galimybės.

27 pav. Personalo tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas

Siekiant išsiaiškinti kaip respondentai įvertino personalo tobulinimo bloko teiginius, apibudinę Valstybinę švietimo strategiją ir atvirkščiai, buvo sudaryta sąsajų lentelė, kuri buvo apdorota ir rezultatai pateikiami diagrama (28 pav.). Kadangi personalo tobulinimo bloko teiginius daugiausiai respondentai vertino „gerai“ (12 lentelė), todėl diagramos sudarymui buvo pasirinktas šis vertinimas.

28 pav. Valstybinės švietimo strategijos apibudinimo ir personalo tobulinimo bloko teiginių įvertinimo procentinis pasiskirstymas

Kaip matome 28 pav. respondentai daugiausiai įvertino aukštųjų mokyklų dėstytojų galimybes. Neapibudinę Valstybinės švietimo strategijos nuostatų respondentai šiam teiginiui skyrė 38,4 %, o neapibudinę 18,2 %. Tiek viena, tiek kita grupė suteikė dėstytojų kvalifikacijai aukščiausią prioritetą. Palyginus šių dviejų grupių diagramą, aukštųjų mokyklų dėstytojų galimybę mokytis visą gyvenimą respondentai įvertino kiek kitaip. Nežinantys Valstybinės švietimo strategijos siekių bei nuostatų šiam teiginiui skyrė 29,5% , o apibudinę – 10,3% visų respondentų nuomonių. Todėl galima teigti, kad galimybę mokytis visą gyvenimą labiau vertina nežinantys Valstybinės švietimo strategijos nuostatų.

Ištirkime respondentų nuomonių koreliacinį ryšį tarp teiginių, esančių personalo tobulinimo bloke (13 lentelė)

Iš 13 lentelės duomenų matome, kad personalo tobulinimo bloko teiginių įvertinime yra stiprus koreliacinis ryšys tarp šių teiginių: „Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybės mokytis visą gyvenimą“ ir „Dėstytojų profesinės karjeros galimybės“ ($r=0,709$). Galima teigti, kad tie respondentai, kurie vertina galimybę mokytis visą gyvenimą, palankiai vertina ir profesinės karjeros galimybes.

13 lentelė

Personalo tobulinimo koreliacija, r

	Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose	Aukštosios mokyklos dėstytojų kvalifikacija	Dėstytojų profesinės karjeros galimybės	Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybė mokytis visą gyvenimą
Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose	1	0,219**	0,489**	0,455**
Aukštosios mokyklos dėstytojų kvalifikacija	0,219**	1	0,323**	0,214**
Dėstytojų profesinės karjeros galimybės	0,489**	0,323**	1	0,709**
Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybė mokytis visą gyvenimą	0,455**	0,214**	0,709**	1

** Koreliacija reikšminga 0,01 lygiu

Taip pat 13 lentelėje matome, kad statistiškai reikšminga teiginių įvertinimo koreliacija yra silpna. Pavyzdžiui, tarp šių teiginių „Dėstytojų profesinės karjeros galimybės“ ir „Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose“ ($r=0,489$). Apibendrinant galima teigti, kad respondentai, kurie mano jog yra profesinės karjeros galimybės menkos, vertina ir neprieinamumą tų galimybių siekimo visuose gyvenimo tarpsniuose.

IŠVADOS

1. Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimo duomenimis, reikalingas laikas, numatomi etapai, pokyčius lemiančios politikos poveikio priemonės. Akademinė bendruomenė (34 %) suvokia ir nusako siekius, tikslus, akcentuoja aukštojo mokslo kokybės gerinimą, kokybišką išsilavinimą, prieinamumą, galimybę mokytis visą gyvenimą.

2. Aukštojo mokslo valdymo tobulinimo kryptyje reformos idėjas palankiai vertina 54,8 % respondentų. Dauguma tiriamųjų (50,9 %) teigia, kad aukštosios mokyklos didina atsakomybę už švietimo prieinamumą, aukštasis mokslas tapo kokybiškesnis (30,1%). Daugumos respondentų teigimu (16,9 %), visuomenė neįtakoja aukštąjį mokslą.

3. Dauguma (55,4 %) akademinės bendruomenės narių infrastruktūros tobulinimo kryptyje palankiai vertina šiuolaikinę įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimą aukštojoje mokykloje, aukštojo mokslo proceso modernizavimą (53,8 %). Tačiau daugumos respondentų nuomone bloga (41,4 %) ir ypač bloga (29,8 %) yra finansinė aukštųjų mokyklų būklė bei mažas dėstytojų atlyginimas.

4. Tiriamųjų nuomone (47,6 %) yra palanki aukštojo mokslo programų individualizacija. Paramos tobulinime reiktų atkreipti dėmesį į finansinę paramą studentams. Šią sistemą nepalankiai vertina 40 % respondentų.

5. Turinio tobulinimo krytyje dauguma tiriamųjų (55,5 %) teigia, kad gerėja aukštojo mokslo kokybė, teigiamai vertina (54,6 %) dabartinį studentų mokymosi krūvį. Remiantis tyrimo duomenimis (17,1 % - labai gerai, 30,3% - vidutiniškai), būsimieji studentai yra tinkamai pasirengę studijoms. Aukštosiose mokyklose informacinės technologijos yra pakankamai kokybiškai diegiamos. Tai įrodo 39,7 % respondentų nuomonės.

6. Personalo tobulinimo kryptyje 56,5 % respondentų teigia, kad aukštosiose mokyklose dirba tinkamą kvalifikaciją turintys dėstytojai. Palankios yra profesinės galimybės (39 %) bei galimybė mokytis visą gyvenimą (39,7 %). Akademinės bendruomenės nuomone (37,3 %), mokymasis visuose gyvenimo tarpsniuose yra prieinamas.

INFORMACIJOS ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. Čekanavičius, V., Murauskas, G. (2002). *Statistika ir jos taikymai*. II. Vilnius.
2. Damašienė, V. (2002). *Valdymo pagrindai*. Mokomoji knyga. Šiauliai.
3. Gaižutis, A. (2008). *Rinkodaros strategija ir valdymas*. [žiūrėta 2008 -10 – 08] Prieiga per internetą: http://www.marketing.lt/get_file.php?file
4. Jucevičius, R., Jucevičienė, P., Janiūnaitė, B., Cibulskas, G.(2003). *Mokyklos strategija*. Kaunas.
5. Jucevičius, R.(1998). *Strateginis organizacijų vystymasis*. Kaunas.
6. Fidler, B. (2006). *Strateginis mokyklos plėtros valdymas*. Vilnius.
7. Kardelis, K. (2007), *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai.
8. *Ką rodo 2006 m. bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas duomenys?.*(2007), [žiūrėta 2008-06-28] Prieiga per internetą:
http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Stojimas_i_aukstasias.pdf
9. *Kaip parengti mokyklos plėtros planą.* (1998). Vilnius.
10. *Kas padaryta įgyvendinat Valstybinę švietimo strategiją?.* (2007), [žiūrėta 2008-06-23] Prieiga per internetą:
[http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Strategijos_igyvendinimas_2007_5\(16\).pdf](http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Strategijos_igyvendinimas_2007_5(16).pdf)
11. Keciorytė, V. (2008). Aukštojo mokslo principai. [žiūrėta 2009-04-30]. Prieiga per internetą:
http://www.coactivity.vgtu.lt/upload/filosof_zurn/santalka_t16_no4_38-45_kecioryte.pdf
12. Leonavičienė, T. (2007). *SPSS programų paketo taikymas statistiniuose tyrimuose*. Vilnius.
13. *Lietuvos aukštųjų mokyklų rektorių konferencijos pareiškimas „Dėl Lietuvos aukštojo mokslo sistemos būjės“.* (1999), [žiūrėta 2009-03-29]. Prieiga per internetą: <http://www.lurk.lt/>
14. *Lietuvos švietimo koncepcija.*(1992), [žiūrėta 2008-05-05] Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija1.htm>
15. Lileikienė, A., Šaparnis, G., Tamošiūnas, T. (2004). *Magistro darbo rengimo metodika*. Šiauliai.
16. *LR nutarimas „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuotatų“.* (2003), [žiūrėta 2008-05-05] Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/strategija/docs/vss/strategija2003-12.pdf>
17. *LR nutarimas „Dėl valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“.* (2005), [žiūrėta 2008-01- 04] Prieiga per internetą:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=249299#to

18. LR nutarimas „Dėl mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokesčio didinimo 2009-2011 metų programos nutarimo“. (2008), [žiūrėta 2008-10-08] Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/docs/d_panele/MS%20DU%20didinimo%20programa.pdf >
19. Martinėnienė, R. (2008). Studijų kokybei Lietuvoje gerinti – milijoninės investicijos.[žiūrėta 2009-04-30]. Prieiga per internetą:
<http://verslas.banga.lt/lt/zb.download/4857a21d55a85/Informacine_medziaga_studijos_VU_GF.doc>
20. Marzano, R. J. (2005). *Naujoji ugdymo tikslų taksonomija*. Vilnius.
21. Merkys, G. (1995). *Pedagoginio tyrimo metodologijos pradmenys*: (paskaitų konspektas). Šiauliai.
22. *Ministras siūlo kitų metų biudžete rasti papildomų lėšų aukštosioms mokykloms*. (2008), [žiūrėta 2008-06-25] Prieiga per internetą:
<<http://www.smm.lt/naujienos/pranesimai.htm?id=1992>>
23. Neverauskas, Br., Rastenis, J. (2001). *Vadybos pagrindai*. Kaunas.
24. *Parengta Lietuvos universitetų vizija ir strategija*. (2006), [žiūrėta 2008-06-28] Prieiga per internetą: <http://www.lurk.lt/index.php?option=com_content&task=view&id=122&Itemid=51>
25. Sergiovanni, T. J. (2005). *Vadovavimas. Ką tai reiškia mokykloms?*. Švietimo kaitos fondas.
26. Statistikos departamentas. (2009), [žiūrėta 2009-04-17] Prieiga per internetą:
<<http://www.stat.gov.lt/lt/>>
27. Stoškus, St., Beržinskienė, D. (2005). *Vadyba*. Kaunas.
28. *Švietimo gairės. Lietuvos švietimo plėtotei strateginės nuostatos. 2003 -2012 metai*. (2003), [žiūrėta 2008-05-05] Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt/strategija/docs/svietimo.gaires.pdf> >
29. *Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje*. (2008), [žiūrėta 2008-05-05] Prieiga per internetą: <<http://svietimas.takas.lt/il/il.php?st=3&msgid=218> >
30. *Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003 – 2007*. (2007) Medžiaga diskusijoms. Vilnius.
31. *Valstybinė švietimo strategija*. (2002), [žiūrėta 2009-03-13]. Prieiga per internetą: <[http://www.vpu.lt/socpedagogika/pranesimai/SMM-svietimostrategija2003-2012.ppt#365,1,Valstybinė švietimo strategija](http://www.vpu.lt/socpedagogika/pranesimai/SMM-svietimostrategija2003-2012.ppt#365,1,Valstybinė%20svietimo%20strategija) >
32. *Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatų įgyvendinimo programa*. (2003), [žiūrėta 2009-03-13]. Prieiga per internetą:
<[http://www.smm.lt/naujienos/docs/kalbos/Valstybine%20svietimo%20strategija%20\(LRS\).ppt#408,1,Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatų įgyvendinimo programa](http://www.smm.lt/naujienos/docs/kalbos/Valstybine%20svietimo%20strategija%20(LRS).ppt#408,1,Valstybinė%20svietimo%20strategijos%202003-2012%20m.%20nuostatų%20įgyvendinimo%20programa) >

33. *Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatų įgyvendinimas 2003-2006 m.* (2003), [žiūrėta 2008-06-12] Prieiga per internetą:
<<http://www.smm.lt/strategija/docs/vss/VSS%20ataskaita%2005-05.pdf>>
34. Vasiliauskas, A. (2002). *Strateginis valdymas*. Vilnius.
35. Targamadžė, V. (2001). *Švietimo vadyba*. Klaipėda.
36. *Tarptautinių žodžių žodynas*. (2005). Vilnius.
37. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius.
38. Žadeikaitė, L. *Valstybinis švietimo strategijos įgyvendinimas ir ekonomikos bei verslumo ugdymo perspektyvos*. (2008), [žiūrėta 2008-06-25] Prieiga per internetą:
<http://www.lja.lt/naujas/ESF/Valst_sviet_strateg.ppt#371,1,Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas ir ekonomikos bei verslumo ugdymo perspektyvos>
39. Žakaitienė, R. (2008). *Aukštojo mokslo kokybės aktualijos*. [žiūrėta 2008-06-28] Prieiga per internetą: <<http://www.su.lt/filemanager/download/4287/Zakaitiene.ppt>>
40. Žakaitienė, R. (2007). *Valstybinė švietimo strategijos pusiaukelė*. [žiūrėta 2008-06-12] Prieiga per internetą:
<http://www.smm.lt/strategija/docs/vssi/programa_2007-09-26_su%20www.pdf>

PRIEDAI

2003 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino ilgalaikę Valstybinę švietimo strategiją 2003-2012 metams. Grupė Šiaulių universiteto Socialinio mokslų fakulteto Švietimo vadybos magistrantų tiria Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo lygį įvairiuose švietimo pakopose. Tyrimas padės įvertinti esamą padėtį, pateiks poreikių ir pokyčių galimybes.

KOKIOS PROBLEAMOS KYLĄ ĮGYVENDINANT VALSTYBINĘ ŠVIETIMO STRATEGIJĄ AUKŠTAJAME MOKSLE?

APKLAUSA ANONIMINĖ!

Ši apklausa skirta aukštųjų universitetinių ir neuniversitetinių institucijų dėstytojams. Jūsų nuomonė ir nuoširdūs atsakymai labai svarbūs ir liks konfidencialūs.

Anketa sudaryta iš trijų dalių. Klausimai ir teiginiai suformuluoti aiškiai, todėl neužims daug laiko.

DĖKOJAME UŽ ATSAKYMUS !!!

I dalis

Keletas klausimų apie JUS

Pažymėkite Jums tinkamą variantą šitaip		➔ ⊗			
1.	Jūs esate	Vyras ☐		Moteris ☐	
2.	Jūsų amžius	25-30 m ☐	37-42 m. ☐	49-54 m ☐	62 -67 m ☐
		31-36 m ☐	43-48m ☐	55 -61 m ☐	68-73 m. ☐
3.	Jūsų išsilavinimas	aukštasis neuniversitetinis ☐		aukštasis universitetinis ☐	
4.	Jūsų darbo stažas	1-5 m ☐	12-17 m ☐	24-29 m ☐	36-41 m ☐
		6-11 m ☐	18-23 m. ☐	30-35 m ☐	42-47 m. ☐

II dalis
Atsakykite į klausimus

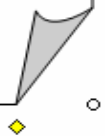

5. Apibūdinkite, kaip Jūs suprantate Valstybinę švietimo strategiją aukštajame moksle.
(jei esate su šia strategija susipažinęs /- usi, apibūdinkite 3-5 sakiniais, jei ne, parašykite NESUSIPAŽINĘS /-USI)

A large, rounded rectangular area with a light gray background and horizontal dashed lines for writing.

6. Kaip paaiškintumėte aukštojo mokslo decentralizavimą?
(decentralizacija - valdžios funkcijų perleidimas, priklausymas vietos valdžios organams)

A large, rounded rectangular area with a light gray background and horizontal dashed lines for writing.

III dalis
Įvertinkite teiginius balais

Žymėjimo pavyzdys

Teiginys	1	2	3	4	5
----------	---	---	---	---	---

	TEIGINIAI	Labai blogai	Blogai	Vidutiniškai	Gerai	Labai gerai
7	Aukštojo mokslo būsimų pagrindinių reformų idėjų vertinimas	1	2	3	4	5
8	Aukštųjų mokyklų bendradarbiavimas rengiant studentus	1	2	3	4	5
9	Visuomenės įtaka aukštajam mokslui	1	2	3	4	5
10	Reikalingų duomenų apie procesus, vykstančius švietimo sistemoje, teikimo lygis aukštosioms mokykloms	1	2	3	4	5
11	Aukštųjų mokyklų atsakomybės didėjimas už švietimo prieinamumą ir kokybę	1	2	3	4	5
12	Aukštųjų mokyklų atnaujinimo ir rekonstrukcijos eiga	1	2	3	4	5
13	Aukštojo mokslo mokymo proceso modernizavimas	1	2	3	4	5
14	Šiuolaikinės įvertinimo ir įsivertinimo sistemos diegimas aukštojoje mokykloje	1	2	3	4	5
15	Dabartinė aukštųjų mokyklų finansavimo būklė	1	2	3	4	5
16	Aukštųjų mokyklų finansavimo principas „pinigai seka paskui studentą“	1	2	3	4	5
17	Esamas dėstytojų atlyginimo dydis	1	2	3	4	5
18	Darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikos skaidrumas	1	2	3	4	5
19	Aukštųjų mokyklų aprūpinimo vadovėliais ir mokymo priemonėmis	1	2	3	4	5

20	Aukštojo mokslo studijų programų individualizacija	1	2	3	4	5
21	Aukštojo mokslo studijų alternatyvų įgyvendinimas	1	2	3	4	5
22	Finansinės paramos studentams sistema	1	2	3	4	5
23	Aukštojo mokslo kokybė	1	2	3	4	5
24	Dabartinių studentų pasirengimo studijoms lygis	1	2	3	4	5
25	Sudarytos sąlygos jaunimui siekti aukštojo išsilavinimo	1	2	3	4	5
26	Dabartinių studentų mokymosi krūvio vertinimas	1	2	3	4	5
27	Informacinių technologijų diegimas aukštosiose mokyklose	1	2	3	4	5
28	Mokymosi prieinamumas visuose gyvenimo tarpsniuose	1	2	3	4	5
29	Aukštosios mokyklos dėstytojų kvalifikacija	1	2	3	4	5
30	Dėstytojų profesinės karjeros galimybės	1	2	3	4	5
31	Aukštosios mokyklos dėstytojų galimybė mokytis visą gyvenimą	1	2	3	4	5

DĖKOJAME UŽ DALYVAVIMĄ APKLAUSOJE!

Valstybinės švietimo strategijos apibūdinimo kategorijos ir teiginiai

<i>Kategorijos</i>	<i>Teiginiai</i>
Strategijos suvokimas	[valstybės politika] ;
	[tai dokumentas] ;
	[tai įstatymas] ;
	[tai valstybės švietimo politikos prioritetai] ;
	[tai planas] ;
	[veiksnių strategavimas] ;
	[prioritetiniai tikslai] ;
	[epizodinė, nuolatinė strategijos nėra] ;
	[numatytos ateities gairės, veiksmai, silpnybės, stiprybės, galimybės.] ;
	[pasiruošimas švietimo ateičiai] ;
	[tai švietimo raidos misija] ;
	[tai įstatymas, kuris nepriimtas] ;
	[tai valstybinė švietimo politika] ;
[tai švietimo politikos misija ir vizija] ;	
[tai švietimo raida] ;	
Strategijos siekiai	[mokslinė taikomoji veikla...] ;
	[inovacinių elementų taikymas studijų procese] ;
	[numatomos priemonės, užtikrinančios kokybišką specialistų rengimą darbo rinkai] ;
	[studijų kokybės kontrolė ir užtikrinimas] ;
	[modernizuosis aplinka] ;
	[susitvarkys finansinė padėtis] ;
	[mokslinių tyrimų sistema atitiktų šalies plėtrą] ;
	[tarptautinį konkurencingumą] ;
[susitvarkys valdymo struktūra] ;	
Aukštojo mokslo tobulinimas	[jungtis į bendrąją europos aukštojo mokslo erdvę] ;
	[aukštojo mokslo sistema atitiktų šalies ūkio, visuomenės ir asmens poreikius] ;
	[aukštasis mokslas nemokamas] ;
	[valstybė suteikia galimybes mokytis įvairių gabumų ir galimybių turintiems studentams..] ;
	[mokytis visą gyvenimą galimybė] ;
	[restruktūrializacija vyksta..] ;
	[informacinės technologijos diegiamos] ;
	[aukštųjų mokyklų finansavimas yra šioks toks...] ;
	[dėstytojų karjeros galimybės – anomalios..] ;
	[kokybiška ir sąžininga mokslo ir studijų sistema..] ;
[kokybiški, betarpiški dėstytojų ir studentų santykiai] ;	

Decentralizacijos apibūdinimo kategorijos ir teiginiai

<i>Kategorijos</i>	<i>Teiginiai</i>
Decentralizacijos suvokimas	[ŠMM dalies funkcijų perdavimas tarpinei valdymo grandžiai]
	[institucijų valdymo atsakomybės perdavimas universitetams ir kolegijoms]
	[įvairių funkcijų perdavimas žemesnio lygio institucijoms]
	[universitetai bus pavaldūs smulkesnėms valdžios institucijoms: miesto švietimo skyriams]
	[aukštosios mokyklos autonomiškumas]
	[regioninių aukštųjų mokyklų steigimas ir finansavimas]
	[decentralizacija vyksta lėtai ir nesistemiškai]
	[Lietuvoje švietimo sistema yra itin centralizuotos struktūros]
	[universitetai bus pavaldūs smulkesnėms valdžios institucijoms: miesto švietimo skyriams]
	[kiekviena mokslo institucija turi autonomijos teises finansine, tiek mokslinė prasme]
Decentralizacijos vertinimas	[suteikti daugiau vadybos, finansų veiklos];
	[ugdymo proceso tobulinimo galimybių atskiriems aukštojo mokslo vienetams suteikimas]
	[decentralizacija vyksta lėtai ir nesistemiškai]
	[iki tam tikro lygio, teigiamai]
	[ne kiekviena savivaldybė gali išlaikyti aukštąją mokyklą]
	[suteikia labiau individualizuoti studijas, įskaitant institucijos savitumą]
	[savivaldybės nėra pajėgios spręsti problemų]
	[ne kiekviena savivaldybė gali išlaikyti aukštąją mokyklą]
Decentralizacijos tikslai	[pasikliauti rinkos dėsniams];
	[komercializuoti aukštąjį mokslą];
	[visiška autonomizacija – tai ne tik laisvė];
	[galimybė diskretizuoti aukštąjį mokslą];
	[decentralizacija neigiamai veikia kokybę]
	[decentralizacijos tikslai mums netinka];
	[aukštajam mokslui suteikiamas verslo blogąja prasme statusas]